

ΓΚΕΦΑΛΑ

ΜΑΪΟΣ 1949
ΥΓΙΑΡ 5709
ΕΤΟΣ Α'.—ΑΡΙΘ. 2

ΚΕΟΥΛΑ (ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ)

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΚΕΡΕΝ ΚΑΓΙΕΜΕΘ ΛΕΪΣΡΑΕΛ
(ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΒΡΑΪΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ)

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΡΡΙΚΟΣ Κ. ΦΟΡΤΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΥ 3 - ΤΗΛ. 28556

ΕΤΟΣ Α' - ΑΡΙΘ. 2 - ΑΘΗΝΑΙ, ΜΑΪΟΣ 1949, ΥΓΙΑΡ 5709

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Στίφεν Σ. Ουάϊζ	3
(Άρχ. Γερμ. Έπιτελείου): Το τέλος του Γκέττο της Βαρσοβίας	5
Ο. Camhy (Διασκευή) : Τα 70 χρόνια του Άλμπερτ Άϊνστάϊν	13
* : Πέρσι σάν' σήμερα	15
* : Πώς κατακτήσαμε το Καταμόν	19
Arieh Necher : Γιαζόβ Ντόρι	22
* : Το Ίνστιτούτον Βάϊτσμαν	26
Έπιτο. Κέρεν Καγιέμεθ : Για όσους πρόκειται να επισκεφθούν το Ίσραήλ	27
Ε. Κ. Φ. : Μηνιάια Πολιτική Άνασκόπηση	29
: Γράμματα στον Διευθυντή	30
: Ειδήσεις του Κέρεν Καγιέμεθ	30

ΣΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

Πρώτη συνάντηση του Έβραϊου
αίχμαλώτου που επιστρέφει, με το
χορίτσι του.

Στίφεν Σ. Ουάϊζ

Μία απ' τις μεγαλύτερες μορφές του παγκόσμιου εβραϊσμού, ο ήγέτης εκείνος που καλλίτερα από οιονδήποτε άλλο συνεδύαζε στη μεγάλη ψυχή του τα ιδανικά του Σιωνισμού με την αγάπη για τα πονεμένα αδέρφια της Διασποράς, έσβυσε στις 19 Απριλίου 1949, σε ηλικία 76 ετών.

Πενήντα χρόνια συνεχών αγώνων για την απολύτρωση του λαού του και για την εξασφάλιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, τον είχαν επιβάλλει στη συνείδηση όλων, Έβραίων και μη, ως ένα μεγάλο ανθρωπιστή του αιώνα μας.

Υπήρξε διαδοχικώς πρόεδρος της Σιωνιστικής Οργανώσεως της Αμερικής και πρόεδρος, ως τη μέρα που πέθανε, του Παγκόσμιου Έβραϊκού Συνέδριου.

Το 1918, όταν ο πρόεδρος Ουίλσον θέλησε να δώσει στους Σιωνιστές της Αμερικής τη γραπτή συγκατάθεσή του στη δήλωση Μπάλφοουρ, απηύθυνε στον Δρα Στίφεν Ουάϊζ την επιστολή του.

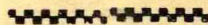
Το 1946, ο Ράμπι Ουάϊζ είδε απ' τους πρώτους τη μεγάλη αδικία που γινόταν εις βάρος του ελληνικού λαού από φίλους και έχθρους και ίδρυσε, μαζί με άλλους, την «Έπιτροπή δια το Δίκαιον της Ελλάδος» της οποίας υπήρξε αντιπρόεδρος.

Τι αντιπροσώπευε ο Στίφεν Ουάϊζ για τους Έβραίους όλου του κόσμου και για την Αμερική, φάνηκε πέρου, όταν γιόρτασε τα 75 χρόνια του. Ο Πρόεδρος Τρούμαν του τηλεγράφησε: «Υπήρξατε πηγή έν-

θαρρύνσεως σὲ καιροὺς σκοτεινοῦς, καὶ ἐμπνεύσεως κάθε φορά πὸν ἔπρεπε νὰ κινητοποιηθοῦν ὅλες οἱ δυνάμεις γιὰ μιὰ μεγάλη ὑπόθεση». Καὶ ὁ πρόεδρος Βάϊζμαν καὶ ὁ πρωθυπουργὸς Μπέν - Γκουριδὸν τοῦ τηλεγράφησαν: «Ἐπὶ μισὸ αἰῶνα σταθήκατε στὴν πρώτη γραμμὴ τοῦ Ἑβραϊσμοῦ καὶ τοῦ Σιωνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς, σὰν σύμβολο δυνάμεως καὶ ἀστήρευτη πηγὴ ἐμπνεύσεως γιὰ ὅλους ἐκείνους πὸν ἐργαζόντουσαν γιὰ τὴν πολιτικὴ καὶ πνευματικὴ ἀναγέννηση τοῦ Ἰσραήλ. Θέσατε τὰ ἀνεκτίμητα προσόντα σας καὶ τὸ κῦρος σας στὴν ὑπηρεσίᾳ τῆς ὑποθέσεώς μας σὲ μιὰ ἐποχὴ πὸν λίγοι ἄνθρωποι τῆς περιωπῆς σας δεχόντουσαν νὰ σηκώσουν τὴ σημαία τοῦ Σιωνισμοῦ».

Οἱ μεγαλύτερες ἀμερικανικὲς ἐφημερίδες τοῦ ἀφιέρωσαν ὁλόκληρα ἄρθρα καὶ ἐπὶ μῆνες καταφθάνανε τὰ συγχαρητήρια τηλεγραφήματα ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο.

Τώρα πὸν πέθανε, χιλιάδες ἄνθρωποι παρελεύνοιν μπροστὰ στὴ σωρὸ του. Δίπλα του, ἔβαλαν μιὰ χούφτα γῆς ἀπ' τὸ Ἰσραήλ, τελευταῖο χᾶδι τῆς πατρίδας στὸ μεγάλο παιδί της. Στὸν ἀέρα ἀντηχοῦν ἀκόμα τὰ χειροκροτήματα μὲ τὰ ὁποῖα τὸν ἀποθέωσαν οἱ ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν ἑβραϊκῶν κοινοτήτων τοῦ κόσμου, στὴ δεύτερη σύνοδο τοῦ Παγκόσμιου Ἑβραϊκοῦ Συνέδριου, πέρυσι στὸ Μοντρέ. Καὶ στὴν καρδιά μας κατεβαίνει, σὰν σύμβολο ἀνθρωπιᾶς, ἡ μεγάλη μορφὴ του.

Ἕνα γερμανικὸ ντοκουμέντο

Τὸ τέλος τοῦ Γκέττο τῆς Βαρσοβίας

Πάνε ἕξη χρόνια ἀπὸ τὶς μέρες ἐκεῖνες τῆς ἀνοίξεως πὸν στὰ μαῦρα ἐρείπια τοῦ Γκέττο τῆς Βαρσοβίας ἀπλώθηκε σιωπηλὴ ἡ Ἑβραϊκὴ δόξα.

Σ' ἕνα κόσμο πὸν ἐφλέγειο τότε ἀπὸ ἄπειρες πυρκαϊές, κανεὶς δὲν ἀντιλήφθη τὸ μεγαλεῖο τῆς τραγικῆς σιωπῆς τοῦ Γκέττο, καὶ λίγοι μάθανε τὴν ἱστορία του. Τὸ Γκέττο φάνηκε ἕνας πελώριος τάφος, ὁ τάφος ἑνὸς ἐξοντωμένου λαοῦ, ἐνῶ ἦταν ὁ γυμνὸς ναὸς τῆς ἐλπίδας του καὶ τῆς δυνάμει του. Ἡ μάχη τοῦ Γκέττο τῆς Βαρσοβίας ἔδινε σ' ἐκείνους πὸν μποροῦσαν νὰ τὸ καταλάβουν, τὸ πρῶτο μήνυμα τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Ἰσραήλ ἀκριβῶς στὴν τραγικώτερη στιγμή τῆς συμφορᾶς του.

Ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν Ἑβραϊκὴ ἀνεξαρτησία ἄρχισε στὸ Γκέττο τῆς Βαρσοβίας καὶ οἱ ὑπερασπιστὲς του εἶναι καὶ οἱ πρόδρομοὶ του.

Στὴν ἕκτη ἐπέτειο, δημοσιεύουμε ἕνα συγκλονιστικὸ ντοκουμέντο, τὴν ἐκθεση τοῦ γερμανοῦ Διοικητοῦ τῶν Ἑς—Ἑς στὴ ζώνη τῆς Βαρσοβίας πρὸς τὸ Ἀρχηγεῖο τοῦ Βερολίνου, γιὰ τὴν μάχη τοῦ Γκέττο.

Ἡ ἐποποιία αὐτὴ δὲν βρῆκε ἀκόμα οὔτε τὸν ἱστορικὸ της, οὔτε τὸν ποιητὴ της. Λίγα ἔχουν γραφεῖ, ἀπ' ὅσα ξέρουμε, καὶ πρόχειρα. Οἱ δημοσιογράφοι καὶ οἱ συγγραφεῖς ἦσαν καὶ εἶναι πολὺ ἀπασχολημένοι νὰ δημοσιοποιήσουν θρούλους γιὰ τοὺς πατριῶτες τους: τὴ δόξα, διὰν δὲν ἔρχεται μόνη της, τὴν προσκαλεῖ κανεὶς. Οἱ Ἑβραῖοι δὲν σκόλασαν ἀκόμα γιὰ νὰ τὴ μαζέψουν ἀπὸ τοὺς μαυρισμένους τοίχους τοῦ Γκέττο τῆς Βαρσοβίας κ' ἀπὸ τὶς φλογισμένες ἐκτάσεις τοῦ Νέγκεβ, Ἀγωνίζονται ἀκόμα, ἀδιάκοπα, ἀφίνοντας πίσω νεκροὺς σκεπασμένους ἀπὸ τὴν ἀωνυμία. Εἶναι ἴσως ἕνα ἀπ' τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς σύγχρονης ἑβραϊκῆς ἱστορίας, τὸ ὅτι δὲν ἔχουμε ἤρωες μὲ τὴν τρεχούμενη ἔννοια τῆς λέξεως κ' ὅτι οἱ νίκες μας δὲν εἶναι ἔργον τῶν ὀλίγων, ἀλλὰ ὅλου τοῦ λαοῦ. Ἴσως νὰ φταίει λίγο καὶ ἡ πατροπαράδοτη ἀπέχθειά μας γιὰ τὴν εἰδωλολατρεία, ὁποιαδήποτε μορφὴ κ' ἂν πάσῃ, εἴτε ἀφορᾷ θεοὺς εἴτε ἀνθρώπους. Ἐτοὶ καὶ τώρα πὸν δημοσιογοῦμε τὸ μεγαλύτερο ἔπος τῆς ἱστορίας μας, πρωταγωνιστῆς δὲν εἶναι κανεὶς, παρὰ μόνον ὁ ὅλος ὁ ἑβραϊκὸς λαός.

Ἐτοὶ καὶ στὴ Βαρσοβία. Παραμένουν ἄγνωστα σχεδὸν τὰ ὀνόματα: γι' αὐτὸ καὶ ἡ δόξα ἀπλώθηκε σιωπηλὴ σ' ὅλο τὸ Γκέττο. Στὴν Ἑλλάδα παραμένουν ἄγνωστα καὶ τὰ λίγα πὸν ἐγράφησαν, καὶ ὁ πολὺς κόσμος ἀγνοεῖ ἀκόμα καὶ τὸ γεγονός ὅτι στὴ Βαρσοβία, τὸ 1943, Ἑβραῖοι πολέμησαν καὶ πέθαναν Ἄλλοῦ ἔγιναν τελετὲς καὶ γιορτασμοί, στὴν Ἀμερικὴ, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, κτῆσαν καὶ μνημεῖα, κ' ἄλλο ἕνα πρόκειται νὰ σηθῆ στὴν Πολωνία. Ἡ «Γκεουλά» συμμετέχει στὸν παγκόσμιον γιορτασμὸ γιὰ τὴ μάχη τοῦ Γκέττο τῆς Βαρσοβίας μὲ τὴ δημοσίευση τοῦ παρακάτω ντοκουμέντου. Νομίζουμε ὅτι δὲν θὰ μποροῦσε νὰ βρεθῆ ἴσποτε συγκλονιστικώτερο ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀκούσια γερμανικὴ μαρτυρία τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἠρωῖσμοῦ. Τίποτε δὲν ἔχει μεγαλύτερη ἀξία ἀπ' ὅτι λένε οἱ ἐχθροὶ μας γιὰ μᾶς. Γι' αὐτὸ δημοσιεύουμε τὴν ἐκθεση χωρὶς σχόλια, καὶ μὲ λίγες μόνον πληροφορίες.

Πρόκειται γιὰ ἔγγραφο ἄκρως ἀπόρητο, πὸν βρῆκαν τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα κατὰ τὴν προέλασή τους στὴν Γερμανία. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία μέρη: μιὰ γενικὴ εἰσαγωγή, τὸ ἱστορικὸ τῶν γεγονότων (πὸν δημοσιεύουμε παρακάτω) καὶ ἕνα παράρτημα ἀπὸ φωτογραφίες. Εἶναι γραμμένο ἀπὸ τὸν Στρατηγὸ Στρόοπ, πὸν οἱ Ἑβραῖοι τῆς Ἑλλάδος γνωρίζουν πολὺ καλά γιὰτὶ καὶ ἡ περιβόητη διαταγὴ τῆς 3 Ὀκτωβρίου 1943 φέρνει τὴν ὑπογραφή του, καὶ ἀπευθύνεται στὸν Στρατηγὸ Κρούγκερ, ἀρχηγὸ τῶν ἀστυνομικῶν δυνάμεων στὴν

Ἀνατολική ζώνη, πού ἔχει καταγγελθῆ ὡς ἐγκληματίας πολέμου ἀπὸ τῆ Σοβιετική Ἐνωση.

Σ' ὄλο τὸ ἔγγραφο εἶναι φανερὴ ἡ προσπάθεια νὰ παρουσιασθῆ ὡς μιὰ ἐνδοξη σελίδα τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἐκείνη πού ὑπῆρξε οὐσιαστικὰ μιὰ πάλη ὀπλισμένων δημίων ἐναντίον ἐνὸς δυστυχισμένου πληθυσμοῦ πού εἶχε ὡς μόνο ὄπλο τὸ θάρρος του καὶ τὴν ἀξιοπρέπειά του, ὅπως φαίνεται ἄλλωστε ἀπὸ τὸν ἀσῆμαντο κατάλογο τῶν ὀπλων πού ἐκυριεύθησαν ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς. Ἀλλὰ τὰ γεγονότα εἶναι πῶς ἰσχυρὰ ἀπὸ τὴν πρόθεση τοῦ γερμανοῦ στρατηγού, τοῦ πιάνουν τὸ χέρι καὶ τὸν ἀναγκάζουν νὰ γράψῃ μιὰ σελίδα πού ἀποτελεῖ αἶσχος γιὰ τὰ Γερμανικὰ ὄπλα καὶ ἀναγνώριση μιᾶς ἐποποιίας ἀνευ προηγουμένου στὴν ἱστορία.

Κατὰ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1940 ἔγινε ἀκόμη ἐπιτακτικότερη ἡ ἀνάγκη τῆς δημιουργίας μιᾶς ἑβραϊκῆς συνοικίας στὴ Βαρσοβία, πρὸ παντὸς γιατί στρατιωτικὰ τμήματα μετετίθεντο συνεχῶς στὴν πολωνικὴ πρωτεύουσα, ἀφοῦ ἡ ἑκστρατεία τῆς Γαλλίας εἶχε λήξει. Τὸ Τμήμα Ὑγιεινῆς καὶ Δημοσίας Ὑγιείας ἐδήλωσε ρητῶς ὅτι ἔπρεπε νὰ δημιουργηθῆ μιὰ συνοικία γιὰ τὸν

νοικία χωριζόταν ἀπὸ τὴν ὑπόλοιπη πόλη ἀπὸ τείχη πού τὴν ἀπομονώνανε καὶ ταυτοχρόνως ἐμπόδιζαν τὴ μεταδόση τῶν πυρκαϊῶν: ὅλοι οἱ κενοὶ χώροι καὶ τὰ διάκενα, ὅλα τὰ παράθυρα, τὰ κτίρια καὶ οἱ δρόμοι στὶς ἄκρες τῆς περιοχῆς ὀχυρώθηκαν πρὸς συμπλήρωση τοῦ διαχωρισμοῦ.

Κατὰ τὸ 1942 λόγοι ἀσφαλείας ἐπέβαλαν τὴν ἀπομάκρυνση ὄλων τῶν

Es gibt keinen jüdischen Wohnbezirk in Warschau mehr!

Φωτοτυπία τοῦ τίτλου τοῦ ἔγγραφου.

ἑβραϊκὸ πληθυσμό, γιὰ νὰ περιφρουρηθοῦν οἱ ὑγειονομικὲς συνθήκες τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων καὶ τοῦ ἀμάχου πληθυσμοῦ...

Ἡ περιοχή πού, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς πόλεως, ἐμαστίζετο ἀπὸ τὶς ἐπιδημίες καὶ γι' αὐτὸ εἶχε περιορισθῆ σ' ἓνα ἐλάχιστο περίμετρο, θεωρήθηκε ὡς ἡ καταλληλότερη γιὰ τὴν ἑβραϊκὴ συνοικία. Σ' αὐτὴ τὴν περιοχή τῆς Βαρσοβίας ἐγκατεστάθησαν περίπου 400.000 ἑβραῖοι. Ὑπῆρχαν συνολικῶς 27.000 διαμερίσματα πού ἀποτελοῦντο κατὰ μέσον ὄρον ἀπὸ δύομισυ δωμάτια τὸ καθένα. Ἡ συ-

ἑβραίων ἀπὸ τὴ Βαρσοβία. Ἡ πρώτη ἐπιχείρηση σὲ μεγάλη κλίμακα γιὰ τὴν τακτοποίηση τῶν ἑβραίων ἔγινε κατὰ τὴν περίοδο ἀπὸ τὶς 22 Ἰουλίου ἕως τὶς 3 Ὀκτωβρίου. Κατὰ τοὺς μῆνας αὐτοὺς μετεφέρθησαν 310.322 ἑβραῖοι. Τὸν Ἰανουάριο ἔγινε ἄλλη μεταφορά, αὐτὴ τὴ φορὰ 6.500 ἑβραίων.

Τὸν ἴδιο μῆνα τοῦ 1943, ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Ἔς Ἔς γι' ὄλο τὸ Ράιχ, κατὰ τὴ διάρκεια μιᾶς ἐπισκέψεως στὴ Βαρσοβία, διέταξε τὸ Διοικητὴ τῶν Ἔς Ἔς καὶ τῆς Ἀστυνομίας στὴν περιοχή τῆς Βαρσοβίας νὰ με-

ταφέρει στὸ Λουμπλίν ὄλα τὰ ἐργοστάσια πολεμικοῦ ὕλικου, καὶ ὕλικου καταλλήλου γιὰ τὴν ἀμυνα, πού βρισκόντουσαν στὸ γκέττο μαζί μ' ὄλο τὸ προσωπικὸ καὶ τὰ μηχανήματα. Ἡ ἐκτέλεση τῆς διαταγῆς αὐτῆς δὲν ἦταν εὐκόλη, γιατί οἱ ἑβραῖοι καὶ οἱ διευθυντὲς τῶν βιομηχανιῶν ἀντετάσσοντο ἀποφασιστικῶς. Συνεπῶς ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Ἔς Ἔς καὶ τῆς Ἀστυνομίας ἀπεφάσισε νὰ κἀνῃ τὴ μεταφορὰ σὲ μιὰ ἐπιχείρηση μεγάλης ὀκλήης, διαρκείας τριῶν ἡμερῶν.

Οἱ προετοιμασίες ἔγιναν καὶ ἡ τελικὴ διαταγὴ γιὰ τὴν ἐκτέλεση τῆς μεταφορᾶς δόθηκε ἀπὸ τὸν προκατόχό μου. Ἐγὼ ἔφθασα στὴ Βαρσοβία μόνο στὶς 17 Ἀπριλίου 1943 καὶ ἀνέλαβα τὴν ἀρχηγία αὐτῆς τῆς μεγάλης ἐπιχειρήσεως στὶς 8 ἡ ὥρα τῆς 19 Ἀπριλίου 1943 ἡ ἐπιχείρηση εἶχε ἀρχίσει στὶς 6 τῆς ἴδιας μέρας. Προηγουμένως, στὶς ἄκρες ἐκείνης πού ὑπῆρξε ἡ ἑβραϊκὴ συνοικία, εἶχαν παραταχθῆ στρατιωτικὰ τμήματα πού ἔκλειναν ἐρημητικὰ κάθε διέξοδο καὶ ἀπέκλειαν κάθε δυνατότητα διαφυγῆς τῶν ἑβραίων. Τὰ τμήματα αὐτὰ ἔμειναν στὴ θέση τους ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ ἐνισχύοντο εἰδικῶς κάθε νύκτα.

Ἡ πρώτη διεσδυσή μας στὴν ἑβραϊκὴ συνοικία ἀποκρούσθηκε ἀπὸ τοὺς ἑβραίους καὶ ἀπὸ τμήματα πολωνῶν συμμοριτῶν μὲ μιὰ αἰφνιδιαστικὴ ἐπίθεση πού εἶχε προμελετηθῆ. Ἡ δύναμη πού εἶχε ἀναλάβει νὰ πραγματοποιήσῃ τὴ διεσδυσὴ καὶ συμπεριελάμβανε ἄρματα μάχης καὶ θωρακισμένα ἄρματα, ἀναγκάσθηκε ν' ἀποσυρθῆ. Γιὰ τὴ δεύτερη ἐπίθεση, πού ἔγινε στὶς ὀκτώ περίπου τὸ πρωτὶ, ἔστειλα χωριστὲς δυνάμεις νὰ καταλάβουν προκαθορισμένες περιοχὲς διὰ νὰ διεσδύσουν ὡς τὸ κέντρον τοῦ γκέττο. Μολονότι κα' αὐτὴ τὴ φορὰ τὰ στρατεύματά μας δέχθηκαν τὰ αἰφνιδιαστικὰ πυρὰ τοῦ ἀντιπάλου, μπόρεσαν νὰ προχωρήσουν διὰ μέσου τῶν διαφόρων σπιτιῶν, σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιο. Οἱ ἀντίπαλοι ἀναγκάσθηκαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὶς

θέσεις τους πάνω στὶς στέγες τῶν σπιτιῶν καὶ σ' ἐπίκαιρα σημεία, καὶ νὰ καταφύγουν στὰ ὑπόγεια καὶ στὶς ὑπονόμους.

Γιὰ νὰ ἐμποδίσουμε τοὺς ἑβραίους νὰ διαφύγουν ἀπὸ τὶς ὑπονόμους πλημμυρίσαμε ἀμέσως ὄλο τὸ δίκτυο τῶν ὑπονόμων τῆς ἑβραϊκῆς συνοικίας: οἱ ἑβραῖοι ὅμως ἐξουδετέρωσαν κατὰ μέγα μέρος τὰ ἀποτελέσματα τοῦ μέτρου αὐτοῦ, μὲ τὴν ἀνατίναξη τῶν φρακτῶν. Τὸ βράδυ συναντήσαμε ἀποφασιστικότερη ἀντίσταση, πού ἡ ἐπέμβαση ἐνὸς εἰδικοῦ τμήματος πρώτης γραμμῆς συνέτριψε πολὺ γρήγορα. Μὲ μιὰ νέα ἐπίθεση κατορθώσαμε νὰ βγάλουμε τοὺς ἑβραίους ἀπὸ προετοιμασμένα ἐρείσματα καὶ ἀπὸ τὶς κρυψῶνες τους. Στὶς 20 καὶ 21 Ἀπριλίου κατορθώσαμε νὰ καταλάβουμε ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ λεγομένου «Μικροῦ Γκέττο»: σ' ἐκεῖνα τὰ τετράγωνα δὲν ὑπῆρχε πιά ὀργανωμένη ἀντίσταση σὲ μεγάλη κλίμακα. Ὁ κύριος ὄγκος τῶν ἑβραίων πολεμιστῶν, ἐνισχυμένος ἀπὸ πολωνοὺς συμμορίτες, ἀποσύρθηκε κατὰ τὴν πρώτη καὶ δεύτερη μέρα ὡς τὴν λεγομένη Πλατεία Μουρανόβσκυ. Πολωνοὶ συμμορίτες ἐπήγαιναν νὰ πυκνώσουν συνεχῶς τὶς γραμμὲς τους. Εἶχαν ὑπολογίσει νὰ ὀχυρωθοῦν στὸ Γκέττο, γιὰ νὰ μᾶς ἐμποδίσουν νὰ μποῦμε. Πάνω σ' ἓνα κτίριο ἀπὸ μετόν, ὑψώθηκε ἡ ἑβραϊκὴ σημαία μαζί μὲ τὴν πολωνικὴ γιὰ νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς πολεμιστὲς. Αὐτὲς οἱ δύο σημαῖες ἐκυριεύθησαν κατὰ τὴν δεύτερη μέρα τῆς μάχης ἀπὸ ἓνα εἰδικὸ τμήμα πρώτης γραμμῆς.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς μάχης μὲ τοὺς συμμορίτες ὁ ὑπολοχαγὸς τῶν Ἔς Ἔς Ντέμκε, σκοτώθηκε ἀπὸ τὴν ἐκρηξὴ μιᾶς χειροβομβίδας πού κτυπήθηκε ἀπὸ τὸ ἐχθρικό πῦρ τὴ στιγμὴ πού αὐτὸς ἐτοιμαζόταν νὰ τὴ ρίξῃ.

* *

Ἀπὸ τὶς πρώτες μέρες τῆς μάχης, εἶδα καθαρὰ ὅτι τὸ ἀρχικὸ σχέδιο δὲν μπορούσε νὰ ἐκτελεσθῆ, ἐκτὸς

ἂν μεταφέρναμε πρῶτα, τὰ ἐργοστάσια πολεμικοῦ ὕλικου πού βρισκόντουσαν σὲ κάθε σημεῖο τοῦ γκέττο.

Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ διαταχθῆ ἡ ἐκκένωση τῶν ἐργοστασίων καὶ νὰ γίνῃ ἡ ἐγκατάσταση τῶν μηχανημάτων σ' ἄλλο μέρος, ἀφοῦ θὰ ἐδίδετο φυσικὰ μιὰ προθεσμία ἀρκετὰ μεγάλη γιὰ τὶς ἀπαραίτητες προετοιμασίες. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐγίνε ἡ ἐκκένωση ὅλων τῶν ἐργοστασίων, καὶ πολὺ σύντομα κατορθώσαμε νὰ στερήσουμε τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς συμμορίτες ἀπὸ τὴ δυνατότητα νὰ περάσουν συνεχῶς ἀπὸ τὸ ἕνα ἐργοστάσιο στὸ ἄλλο κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τῶν γερμανῶν στρατιωτῶν.

Γιὰ ν' ἀποφασίσουμε πόσος καιρὸς χρειαζόταν γιὰ τὴν ἐκκένωση ὅλων τῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων, χρειάσθηκε νὰ γίνῃ μιὰ προσεκτικὴ ἐπιθεώρηση.

Κατὰ τὴν ἐπιθεώρηση αὐτὴ διαπιστώσαμε ὅτι ἐπικρατοῦσαν συνθήκες πού δὲν μποροῦν οὔτε κἂν νὰ περιγραφθοῦν. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῆ κανεὶς ὅτι ὑπάρχει ἕνα ἄλλο μέρος, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γκέττο, ὅπου μπορεῖ νὰ ἐπικρατήσῃ ἕνα τέτοιο χάος. Οἱ Ἑβραῖοι κατεῖχαν τὰ πάντα, ἀπὸ τὰ χημικὰ προϊόντα ἕως τὰ ἐργοστάσια ἐκρηκτικῶν ὕλων καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὰ ἐξαρτήματα γιὰ τὶς ἔνοπλες δυνάμεις. Ἦτο τόσο ἀσήμαντὴ ἡ ἐπιρροή πού οἱ ἰθύνοντες διατηροῦσαν πάνω στὶς ἐπιχειρήσεις, πού οἱ Ἑβραῖοι εἶχαν ὅλη τὴ δυνατότητα νὰ κατασκευάσουν κάθε εἶδους ὄπλα στὰ ἐργοστάσια αὐτά, ἀκόμα καὶ χειροβομβίδες καὶ ἐμπρηστικὲς μπουκάλια.

Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπίθεση ἐναντίον ἐνὸς ὀχυροῦ ἐγκατεστημένον σ' ἕνα ἐργοστάσιο πού δούλευε γιὰ τὸ Τμήμα Στρατιωτικῶν Καταυλισμῶν, βῆσθηξε ὡς τὴ δεύτερη μέρα ἀναγκάσθηκε νὰ ἐπέμβῃ ἕνα τμήμα τοῦ μηχανικοῦ πού χρησιμοποίησε φλογοβόλα καὶ πυροβολικό. Οἱ Ἑβραῖοι εἶχαν ὀχυρωθῆ στὸ ἐργοστάσιο καὶ ἦταν ἀδύνατο νὰ τοὺς καταφέρῃ κανεὶς νὰ συνθηκολογήσουν. Ἀπεφάσισα λοι-

πὸν νὰ καταστρέψω τὸ ἐργοστάσιο τὴν ἐπομένη βάζοντας φωτιά.

Οἱ διευθυντὲς τῶν ἐργοστασίων αὐτῶν, πού πολὺ συχνὰ βρισκόντουσαν καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἐποπτεία ἐνὸς ἀξιωματικοῦ τοῦ στρατοῦ, δὲν ἦσαν σχεδὸν ποτὲ σὲ θέση νὰ ποῦνε πού ἦσαν τ' ἀποθέματα καὶ οἱ ἀποθήκες ὕλικου. Οἱ ἀριθμοὶ πού ἔδιναν σχετικῶς μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν Ἑβραίων ἐργατῶν δὲν ἀνταποκρινόντουσαν ποτὲ στὴν πραγματικότητα.

Σχετικῶς μικρὸς ὑπῆρξε ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑβραίων πού μπορέσαμε νὰ βγάλουμε μὲ τὴ βία ἀπὸ τὰ σπίτια καὶ πού συνελήφθησαν κατὰ τὶς πρῶτες αὐτὲς μέρες...

Εἶναι φανερὸ ὅτι οἱ Ἑβραῖοι κρυβόντουσαν στὶς ὑπονόμους καὶ σὲ ὀχυρωμένες θέσεις πού εἶχαν προετοιμασθῆ ἐπίτηδες. Ἄν στὶς πρῶτες μέρες μποροῦσε ἀκόμα νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι δὲν εἶχαν μελὴν παρὰ λίγα ὀχυρά, ἀπομονωμένα τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὅσο προχωροῦσε ἡ «ἐπιχείρηση μεγάλης ὀκλής» φανόταν καθαρὰ ὅτι σ' ὄλο τὸ γκέττο εἶχαν συστηματικῶς κτισθῆ ὀχυρά καὶ ὑπόγειες στοές. Στους διαδρόμους καὶ στὰ ὀχυρά μποροῦσε πάντα νὰ φθάσῃ κανεὶς ἀπὸ τὶς ὑπονόμους. Οἱ Ἑβραῖοι χρησιμοποιοῦσαν τὸ δίκτυο τῶν ὑπονόμων καὶ γιὰ νὰ διαφύγουν πρὸς τὶς ἄρειες συνοικίες τῆς Βαρσοβίας. Εἶχαμε συνεχῶς πληροφορίες ὅτι οἱ Ἑβραῖοι προσπαθοῦσαν ν' ἀποφύγουν τὴ σύλληψη φεύγοντας ἀπὸ τὶς ὑπονόμους.

Μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἀνεγέρσεως ἀντιαεροπορικῶν καταφυγίων, ἀκόμα ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ 1942, εἶχαν μελετηθῆ ὀχυρωμένες θέσεις σ' ἐκείνη πού ὑπῆρξε ἡ ἑβραϊκὴ συνοικία. Αὐτὲς οἱ ὀχυρωμένες θέσεις προοριζόντουσαν γιὰ καταφύγιο γιὰ τοὺς Ἑβραίους, ἐν ὄψει τῆς ἐκκένωσεως τῆς συνοικίας (καὶ ἀπὸ πολὺ καιρὸ κυκλοφοροῦσαν σχετικὲς διαδόσεις). Ἔπρεπε ἔξ ἄλλου νὰ χρησιμεύσουν ὡς κέντρα ἀντιστάσεως ἐναντίον τῶν δυνάμεων πού θ' ἀναλάμβαναν τὴν ἐπιχείρηση. Ἡ προπαγάνδα, προφορικὴ, μὲ προκηρῦξεις καὶ μὲ τοιχο-

κολλήσεις, ὑπῆρξε τόσο ἀποτελεσματικὴ μέσα στὰ ὄρια ἐκείνης πού ὑπῆρξε ἡ ἑβραϊκὴ συνοικία, πού ἀμέσως μετὰ τὴν ἔναρξή τῆς «ἐπιχειρήσεως μεγάλης ὀκλής», οἱ ὀχυρωμένες θέσεις ἐπανδρώθηκαν. Ἡ μελετημένη προετοιμασία τῶν Ἑβραίων ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν ἐπιμέλεια μὲ τὴν ὁποία εἶχαν ἐτοιμασθῆ αὐτὰ τὰ ὀχυρά, ὅπως ἄλλωστε διαπιστώσαμε καὶ σ' ἄλλες περιπτώσεις: ὑπῆρχαν λουτρά, ἀποχωρητήρια, ἀποθήκες ὄπλων καὶ πολεμοφοδίων, καὶ ἀποθέματα τροφίμων γιὰ πολλοὺς μῆνες Ἑβραίων ὀχυρωμένους κρυψῶνες γιὰ τοὺς φτωχοὺς Ἑβραίους; καὶ γιὰ τοὺς πλούσιους. Ἦταν ἐξαιρετικὰ δύσκολο νὰ καθορίσῃ κανεὶς τὴν ἀκριβῆ θέση τῶν ὀχυρῶν αὐτῶν γιατί ἦσαν καλὰ καμουφλαρισμένα: σ' ὄρισμένες περιπτώσεις κατορθώσαμε νὰ τὰ βροῦμε μὲ τὴν προδοσία τῶν ἰδίων τῶν Ἑβραίων.

Ἀπὸ τὶς πρῶτες μέρες φάνηκε καθαρὰ ὅτι οἱ Ἑβραῖοι δὲν θὰ δέχοντουσαν ποτὲ νὰ μεταφερθοῦν ἄλλου: ἦσαν ἀποφασισμένοι ν' ἀντισταθοῦν παρ' ὅλες τὶς δύσκολες περιστάσεις, καὶ νὰ χρησιμοποιήσουν ὅλα τὰ ὄπλα πού διέθεταν. Ὑπὸ τὴν καθοδήγηση Πολωνῶν μπολεσεβίκων εἶχαν σχηματισθῆ τὰ λεγόμενα τμήματα ἐφόδου, πού ἦσαν ὀπλισμένα καὶ ἔτοιμα νὰ προσφέρουν οἰαδήποτε τιμὴ προκειμένου ν' ἀποκτήσουν ὄπλα.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς «ἐπιχειρήσεως μεγάλης ὀκλής» συνελήφθησαν ἀκόμα καὶ Ἑβραῖοι πού εἶχαν μεταφερθῆ στὸ Λοῦμπλιν καὶ στὴν Τρεμπλίνκα ἀπ' ὅπου εἶχαν δραπετεῦσει γιὰ νὰ γυρίσουν στὸ γκέττο ἐφοδιασμένοι μὲ ὄπλα καὶ πολεμοφοδία. Στὴν ἀρχὴ μπορούσαμε ἀκόμα νὰ συλλάβουμε πολλοὺς Ἑβραίους δειλοὺς: ἀλλὰ μετὰ, κατὰ τὴ δεύτερη φάση τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ σύλληψη τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν συμμοριτῶν ἐγίνε ὀλοὲν καὶ δυσκολώτερη. Αὐτὲς οἱ ὁμάδες ἐφόδου διοργάνωναν συνεχῶς τὴν ἀντίσταση: τὶς ἀποτελοῦσαν νέοι Ἑβραῖοι μετὰ 18 καὶ 25 ἐτῶν, συνοδευόμενοι ἀπὸ μερικὲς γυναῖκες,

πού εἶχαν λάβει αὐστηρότατες διαταγὲς νὰ ἀμυνθοῦν ὡς τὸ τέλος μὲ ὅλα τὰ ὄπλα τους, καὶ σὲ ἀνάγκη ν' αὐτοκτονήσουν γιὰ ν' ἀποφύγουν τὴ σύλληψη.

Μιὰ ἀπὸ αὐτὲς τὶς ὁμάδες ἐφόδου ἀποτελουμένη ἀπὸ 30 ἢ 35 συμμορίτες κατορθώσε νὰ συρθῆ διὰ μέσου μιᾶς ὑπόγειας στοᾶς ἕως τὴν λεγόμενη Πρόεστα, ν' ἀνεβῆ σ' ἕνα φορητὸ καὶ νὰ φύγῃ. Ἐνας συμμορίτης, πού εἶχε ὀδηγήσῃ τὸ φορητὸ στὸ μέρος ἐκεῖνο, ἔδωσε τὸ σύνθημα ὀρχοντας δύο χειροβομβίδες, καὶ οἱ συμμορίτες πού ἦσαν στὴν ὑπόνομο βγήκανε ἔξω. Οἱ συμμορίτες καὶ οἱ Ἑβραῖοι (στὴν ὁμάδα ὑπῆρχαν καὶ μερικοὶ πολωνοὶ συμμορίτες, ὀπλισμένοι μὲ τουφέκια, ἑλαφρὰ ὄπλα καὶ ἕνα πολυβόλο) ἀνέβηκαν στὸ φορητὸ καὶ φύγανε πρὸς ἀγνωστὴ κατεύθυνση. Τὸ μέλος τῆς ὁμάδας, πού εἶχε ἐντολὴ νὰ καθίση φρουρὸς στὴν ὑπόνομο καὶ νὰ κλείσῃ τὴν εἴσοδο, συνελήφθη. Ἡ παραπάνω ἐκθεση βασίζεται στὴν κατάθεσή του. Οἱ ἔρευνες γιὰ τὴν ἀνεύρεση τοῦ φορητοῦ ἔμειναν δυστυχῶς χωρὶς ἀποτέλεσμα.

Κατὰ τὴ φάση αὐτὴ τῆς ἐνοπλῆς ἀντιστάσεως, οἱ γυναῖκες τῶν τμημάτων ἐφόδου ἦσαν ὀπλισμένες σὺν τοὺς ἄνδρες. Πολλὲς ἀπ' αὐτὲς ἦσαν γραμμένες στὸ κίνημα τῶν «Χαλουτσίμ». Ἔτυχε περισσότερο ἀπὸ μιὰ φορὰ οἱ γυναῖκες αὐτὲς νὰ πυροβολοῦν μὲ δύο πιστόλια ταυτοχρόνως, ἕνα γιὰ κάθε χέρι. Πάρα πολλὲς γυναῖκες κρύβανε ὡς τὴν τελευταία στιγμή στὰ ἐσώρρουχά τους πιστόλια καὶ χειροβομβίδες (πολωνικοῦ τύπου, σὲ σχῆμα αὐγοῦ), γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιήσουν ἐναντίον τῶν ἀνδρῶν τῶν Ἑβραίων, καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀστυνομίας.

* *

Μπορέσαμε νὰ συντρίψουμε τὴν ἀντίσταση τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν συμμοριτῶν μόνο χάρις στὴν ἀκούραστη καὶ ἀδιάκοπη προσπάθεια, μέρα καὶ νύχτα, τῶν τμημάτων μας ἐφόδου. Στὶς 23 Ἀπριλίου 1943, τὸ Ἀρχη-

γειόν των "Ες "Ες και της "Αστυνομίας στην ανατολική ζώνη, που έδρευε στην Κρακοβία, μās διεβίβασε μιά διαταγή του "Αρχηγού των "Ες "Ες για όλο το Ράιχ, σύμφωνα με την όπρία ή εκκαθάριση του γκέττο της Βαρσοβίας έπρεπε να φερθῆ εις πέρας με αλύγιστη έπιμονή και τῆ μεγαλύτερη αὐστηρότητα. Γι' αυτό απέφασισα να πραγματοποιήσω τῆν όλοσχερή καταστροφή όλης τῆς "Εβραϊκής συνοικίας, βάζοντας φωτιά σ' όλα τὰ τετραγώνια, συμπεριλαμβανομένων των βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Φρόντισα να εκκινωθούν συστηματικώς όλα τὰ εργοστάσια και διέταξα να πυρποληθούν όλα συστηματικώς. Με τόν τρόπο αυτό οι "Εβραίοι αναγκάστηκαν εκτός από λίγες εξαιρέσεις να βγούν από τις κρυψάνες τους και από τις όχυρωμένες θέσεις τους.

Συχνά συνέβαινε να παραμείνουν τόσο πολὺ οι "Εβραίοι στα πυρπολημένα σπίτια, που στο τέλος, απ' τὸ φόβο μήπως κουὺν ζωντανόι, προτιμοῦσαν να πηδήσουν απ' τὰ παράθυρα. Πάντως, πριν πηδήσουν, πετοῦσαν στο δρόμο από τὰ φλεγόμενα σπίτια, στρώματα και μαξιλάρια. Μολονότι πολλοί με τόν τρόπο αυτό έσπαζαν τὰ πόδια τους ἢ τὰ χέρια τους, προσπαθοῦσαν μετά να συρθούν από δρόμο σε δρόμο, ως τὰ κτίρια, που δέν είχαν ακόμα πυρποληθῆ ἢ που καιγόntonσαν μόνο μερικώς. Συχνά οι "Εβραίοι άλλαζαν κρυψάνα τῆ νύχτα και επήγαιναν να κρυφθοῦν στα έρειπια των σπιτιών που είχαν ἤδη καῖ. Εκεί έβρισκαν καταφύγιο, ως που τους έβρισκαν οι άνδρες των εκλεκτών γερμανικῶν τμημάτων.

Μετά από τις πρώτες όκτώ μέρες, ἢ ζωῆ έγινε δύσκολη και γι' εκείνους που είχαν ταμπουρωθῆ στις ὑπονόμους. Από τὸ δρόμο μωροῦσε ν' ακούση κανείς συχνά ταραγμένες φωνές που προερχόντουσαν από τις ὑπονόμους. Οι άνδρες των "Ες "Ες, τῆς αστυνομίας και του μηχανικοῦ κατέβαιναν γενναία στις ὑπόγειες στοές για να βγάλουν τους "Εβραίους. "Οχι σπάνια σκοντάφτανε στα πτώματα

των "Εβραίων και γινόντουσαν στόχος στις έχθρικές σφαίρες. Πολλές φορές αναγκασθήκαμε να χρησιμοποιήσουμε καπνογόνα για ν' αναγκάσουμε τους "Εβραίους να βγουν έξω. Μιά μέρα, παραδείγματος χάριν, ανοίξαμε 183 ὑπονόμους και τῆν προκαθορισμένη ώρα βάλαμε μέσα καπνογόνα αέρια. Για να τὰ αποφύγουν, αφού τὰ πήρανε γι' ασφυξιογόνα, οι συμμορίτες ὑποχρεώθηκαν να φύγουν προς τὸ κέντρο τῆς έβραϊκής συνοικίας, όπου μπορέσαμε να τους βγάλουμε από τις ὑπονόμους. "Αλλοι "Εβραίοι, τόσο πολλοί που δέν στάθηκε δυνατόν να μετρηθούν, έξωντώθηκαν στις ὑπονόμους και στα όχυρά με δυναμίτιδα.

"Όσο παρατείνεται ἢ αντίσταση, πιδό αλύγιστοι γινόντουσαν οι άνδρες των "Ες "Ες, τῆς αστυνομίας και του στρατοῦ. Μ' ένα ειλικρινές πνεῦμα αδελφοσύνης εν όπλοις, οι άνδρες αυτοί επεδόθησαν ακούραστα στην εκπλήρωση τῆς αποστολῆς τους, και ἢ ἤδη γνωστή ανδρεία τους κατά τῆν επικήρηση, πρέπει να μνημονευθῆ ως ὑπόδειγμα. "Η επίθεση διαρκούσε συχνά από τὰ ξημερώματα ως άργά τῆ νύχτα. Στο σκοτάδι οι περιπολοί δένανε κουρέλια στα παπούτσια, και κατόρθωναν έτσι να αϊφνιδιάσουν τους "Εβραίους και ν' ασκήσουν αδιάκοπη πίεση. Οι "Εβραίοι που επωφελοῦnton τῆς νύχτας για να επροδιασθοῦν με τρόφιμα από τὰ εγκαταλελειμμένα όχυρά ἢ για ν' αποκαταστήσουν τῆν επαφή με άλλες ομάδες, συνελαμβάνοντο και καθαρίζοντουσαν.

Πρέπει να ληφθῆ ὑπ' όψη ότι οι περισσότεροι των ανδρῶν των "Ες "Ες είχαν εκπαιδευθῆ μόνον τρεις ἢ τέσσαρες εβδομάδες. Κάτω από τέτοιες συνθήκες, πρέπει να επαινεθῆ τὸ πνεῦμα τους πρωτοβουλίας, τὸ θάρρος τους και τὸ ψηλὸ ἠθικὸ στῆ μάχη. Δέν μπορεί να μῆ μνημονευθῆ τὸ γεγονός ότι οι άνδρες του μηχανικοῦ ξεπλήρωσαν τῆν αποστολή τους ν' ανατινάξουν όχυρωμένες θέσεις, ὑπονόμους και κτίρια από μετόν, με ακούραστο ζῆλο. Οι αξιωματικοί και

οι άνδρες τῆς αστυνομίας, πολλοί από τους όποιους ερχόντουσαν από τὸ μέτωπο, απέδειξαν μιὰ φορά ακόμα τὰ παραδειγματικά τους προσόντα έπιμονῆς. Μόνο με τῆν αδιάκοπη και ακούραστη χρησιμοποίηση όλων των δυναμένων στῆ διάθεσή μας, στάθηκε δυνατόν να καταβληθοῦν 56.065 "Εβραίοι, συλληφθέντες ἢ φανερά έξωντωμένοι. Στόν αριθμὸ αυτό πρέπει να προστεθοῦν οι "Εβραίοι που έχασαν τῆ ζωῆ στις πυρκαϊές και στις εκρήξεις, αλλά δέν στάθηκε δυνατόν να έχουμε τὸν ακριβῆ αριθμὸ.

**

"Από τῆν αρχῆ τῆς «επιχειρήσεως μεγάλης όγκῆς» ὁ άρειος πληθυσμὸς είχε ειδοποιηθῆ με τοιχοκολλῆσεις ότι απαγορεύοταν αὐστηρῶς ἢ εἴσοδος σ' εκείνη που ὑπῆρξε ἢ έβραϊκή συνοικία. "Οποιοσδήποτε θὰ βρισκόταν στην έβραϊκή ζώνη χωρίς άδεια, έπρεπε να τουφεκισθῆ. Ταυτοχρόνως ὁ άρειος πληθυσμὸς έλάμβανε επανειλημμένες προειδοποιήσεις με τοιχοκολλῆσεις ότι οποιοσδήποτε θὰ εἶδινε άσυλο στους "Εβραίους και πρὸ παντός οποιοσδήποτε θὰ φιλοξενούσε "Εβραίο έξω από τῆν "Εβραϊκή συνοικία και οποιοσδήποτε θὰ τοῦδινε τροφή και θὰ τὸν εκρυβε, θὰ ετιμωρεῖτο με τὸ θάνατο.

"Η «επικήρηση μεγάλης όγκῆς» τελείωσε στις 20.15 τῆς 16 Μαΐου 1943, με τῆν ανατίναξη τῆς συναγωγῆς τῆς Βαρσοβίας.

Τώρα δέν μένει ὄρθιο οὔτε ένα κτίριο εκεί που ὑπῆρξε ἢ έβραϊκή συνοικία. "Ολες οι περιουσίες που ὑπῆρχαν εκεί, τὰ τιμαλφῆ, οι πρώτες ὕλες και τὰ μηχανήματα αφηρέθησαν ἢ μετεφέρθησαν. "Ολα τὰ κτίρια κατεστράφησαν. "Η μόνη εξαίρεση είναι ἢ λεγομένη Ντζιέλνα - πριζόνε τῆς Γκεστάπο, που άφέθη ανέπαφη.

"Επειδῆ δέν ἦταν δυνατόν ν' αποκλείση κανείς τὸ ενδεχόμενον να μείνουν και μετά τὸ τέλος τῆς επικήρησης "Εβραίοι απομονωμένοι κάτω από τὰ έρειπια εκείνης που ὑπῆρξε ἢ έβραϊκή συνοικία, χρειάσθηκε ν' απομονώσουμε τῆν περιοχή με στρατεύματα και να βάλουμε φρουρούς στις

άκρες των άρειων συνοικιών για να εμποδίσουμε τῆ διάβαση των "Εβραίων που είχαν ενδεχομένως επικήσει. Αυτό τὸ έργο ανετέθη στο Τρίτο Τάγμα του 23ου Συντάγματος "Αστυνομίας. Σ' αυτό τὸ Τάγμα δόθηκε ἢ εντολή να προσέξη τῆν περιοχή όπου άλλοτε ὑπῆρχε ἢ έβραϊκή συνοικία, και ιδιαιτέρως να εμποδίση οποιοδήποτε να μπει στο γκέττο και να τουφεκίση επί τόπου οποιοδήποτε βρεθῆ εκεί χωρίς άδεια.

"Ο Διοικητῆς του Τάγματος "Αστυνομίας θὰ λάβῃ από καιρὸ σε καιρὸ άλλες διαταγές απ' ευθείας από τὰ "Ες "Ες κι' από τὸν "Αρχηγὸ τῆς "Αστυνομίας. "Ετσι οι "Εβραίοι που επέζησαν θὰ ὑποβληθοῦν σε μιὰ συνεχή πίεση και τέλος θὰ έξωντωθοῦν. Με τῆν καταστροφή όλων των κτιρίων και των καταφυγίων, με τῆ διακοπή τῆς ὑδρεύσεως, οι επικήσαντες "Εβραίοι και οι συμμορίτες δέν θάχουν πια κανένα μέσο συντηρήσεως.

**

Γίνεται σκέψη να μεταβληθοῦν οι φυλακές τῆς Ντζιέλνα σε στρατόπεδο συγκεντρώσεως και να χρησιμοποιηθοῦν οι κρατούμενοι στην περισυλλογή και επανάκτηση εκατομμυρίων τούβλων, σιδηρικῶν και άλλων υλικῶν. "Από ένα σύνολο 56.065 "Εβραίων που συνελήφθησαν, 7.000 περίπου έξουδετερώθηκαν χωρίς άλλο κατά τῆν διάρκεια τῆς επικήρησης, και άλλοι 6.929 καθαρίστησαν μετά τῆ μεταφορά τους στο T II (*)· ὁ αριθμὸς των "Εβραίων που έξωντώθηκαν άνέρχεται έτσι σε 14.000. Στόν αριθμὸ αυτό των 56.065 μπορεί να προσθήση κανείς τις πέντε ἢ ἕξι χιλιάδες "Εβραίους που έχασαν τῆ ζωῆ στις εκρήξεις και στις πυρκαϊές. "Ο αριθμὸς των όχυρωμένων θέσεων που κατεστράφησαν άνέρχεται σε 631. Πολεμικά λάφυρα: 7 τουφέκια πολωνικά, ένα τουφέκι ρωσικό, ένα τουφέκι γερμανικό, 59 πιστόλια διαφόρου μεγέθους, πολλές εκατοντάδες μουκάλες Μολότοφ, ποσότητες εκρηκτι-

* Πρόκειται προφανῶς για τὰ στρατόπεδα τῆς Τρεμπλίνκα II.

κῆς ὕλης τοπικῆς κατασκευῆς, ἐκρηκτικὰ κατασκευάσματα με φυτίλι, μεγάλες ποσότητες ἐκρηκτικῆς ὕλης καὶ πολεμοφόδια γιὰ ὅπλα κάθε βεληνεκοῦς καὶ γιὰ πολυβόλα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴ λεία πολέμου πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψη ὅτι στὶς περισσότερες περιπτώσεις τὰ ὅπλα δὲν μπόρεσαν νὰ κυριευθοῦν γιατί οἱ συμμορίτες καὶ οἱ Ἑβραῖοι πρὶν συλληφθοῦν τὰ ἐκρυβαν σὲ κρυψῶνες πού δὲν μπόρεσαν νὰ ἀνακαλυφθοῦν. Ἐξ ἄλλου ἦταν ἀδύνατο νὰ πάρη κανεὶς τὰ ὅπλα λόγῳ τοῦ καπνοῦ πού τὰ ἴδια τὰ στρατεύματα μας προκαλοῦσαν. Δεδομένου ὅτι τὰ ὄχρα ἔπρεπε νὰ καταστραφοῦν ὀλοσχερῶς δὲν μπορούσαμε οὔτε κἄν νὰ σκεφθοῦμε νὰ βροῦμε τὰ ὅπλα μετά.

Οἱ χειροβομβίδες, οἱ ἐκρηκτικὲς ὕλες καὶ οἱ ἐμπρηστικὲς μπουκάλες πού κυριεύσαμε χρησιμοποιήθηκαν ἀμέσως στὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν συμμοριστῶν.

Στὴν πολεμικὴ λεία πρέπει ἐπίσης νὰ προστεθοῦν:

1.240 μεταχειρισμένα χιτῶνια (μερικὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶχαν τὴν ταινία τοῦ Σιδηροῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ μεταλλίου γιὰ ὑπηρεσία στὴν Ἀνατολή),

600 μεταχειρισμένα πανταλόνια, σιδηρὰ κράνη γερμανικὰ καὶ ἐξαρτήματα διάφορα, 108 ἄλογα, 4 τῶν ὁποίων βρίσκονται ἀκόμα στὴ ζώνη τοῦ γκέττο.

Ὡς στὶς 23 Μαΐου 1943 εἶχαν μετρηθῆ οἱ παρακάτω ἀξίες:

4.400.000 ζλότυ, περισσότερο τῶν 5 ἢ 6 ἑκατομμυρίων ζλότυ περίπου πού δὲν ἔχουν ἀκόμη μετρηθῆ, σημαντικὴ ποσότητα ξένου συναλλάγματος, μεταξὺ τοῦ ὁποίου 14.300 δολλάρια καὶ 9.200 χρυσὰ δολλάρια καὶ μεγάλες ποσότητες κοσμημάτων διαχτυλίδια, ἀλυσίδες, ρολόγια κλπ.

Κατάσταση τοῦ γκέττο στὸ τέλος τῆς ἐπιχειρήσεως: ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀκίνητα Σ (στρατῶνες ἀστυνομίας, νοσοκομεῖον καὶ καταλύματα γιὰ τοὺς φρουροὺς τῶν ἐργοστασίων) τὸ γκέττο τῆς Βαρσοβίας κατεστράφη ὀλοσχερῶς. Ἐκεῖ ὅπου ἦ δρᾶση τῶν βομβῶν δὲν ὑπῆρξε ὀλοκληρωτικὴ, παραμένουν μόνο ἡμικαμμένοι τοῖχοι. Ἀλλὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ ἐρείπια θὰ μπόρῃσουμε νὰ ἐπανακτίσουμε τοῦβλα, πέτρες καὶ χαλάσματα σὲ ποσότητα σχεδὸν ἀπεριόριστη.

Βαρσοβία, 15 Μαΐου 1943

Ἄλμπερτ Ἀϊνστάϊν

Μιὰ μέρα πού πήγε νὰ ἐπισκεφθῆ ἓνα ἀστεροσκοπεῖο, ἡ κ. Ἀϊνστάϊν ρώτησε σὲ τί χρησίμευε τὸ πελώριο τηλεσκόπιο πού εἶχαν ἐκεῖ. Τῆς ἐξήγησαν ὅτι μὲ τὰ νέα δεδομένα τῆς ἀστρονομίας μπορούσαν νὰ βροῦν τὴν ἀπόσταση πού μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὰ μακρυνότερα ἀστρα κ' ἀκόμα νὰ μάθουν ποῖα εἶναι ἡ σύνθεσή τους.

— Δὲν καταλαβαίνω τί σᾶς χρειάζεται ὅλο αὐτὸ τὸ θηρίο—εἶπε ἡ κ. Ἀϊνστάϊν—ὁ ἄνδρας μου κάνει τὴν ἴδια δουλειὰ μ' ἓνα κομματάκι χαρτί. Ὑπάρχει κάποια δόση ἀληθείας σ' αὐτὸ τὸ ἀστεῖο τῆς γυναικας τοῦ μεγάλου φυσικομαθηματικοῦ, ἀλλὰ ἡ θεωρία τοῦ Ἀϊνστάϊν εἶναι πολὺ ἀφηρημένη γιὰ τὰ κοινὰ μας μυαλά, γιὰ νὰ μᾶς εἶναι προσιτὴ.

Στὸ βιβλίο του γιὰ τὸν Σαίκσπηρ, ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ γράφει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἱεραρχία γιὰ τίς μεγαλοφυΐες ὅπως ὑπάρχει γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, δὲν ὑπάρχουν διαβαθμίσεις στὸ μεγαλεῖο τους. Πρέπει νὰ τοποθετηθοῦν ὅλες στὸ ἴδιο ἐπίπεδο: ὁ Μωϋσῆς, ὁ Ἰώβ, ὁ Χριστός, ὁ Ἡσαΐας, ὁ Σαίκσπηρ κ' ἄλλοι πού θεωρεῖ ἐξ ἴσου μεγάλους. Ἀλλὰ ὁ Ἀϊνστάϊν εἶναι μία μεγαλοφυΐα ἄσπ' ἄλλες; Εἶναι δυνατόν νὰ τοποθετηθῆ στὸ ἴδιο ἐπίπεδο, ἢ μήπως δημιουργεῖ στὴ κλίμακα τῶν ἀξιῶν μιὰ νέα ἱεραρχία ὅπως τὴ δημιουργεῖ στις δυνάμεις πού κυβερνοῦν τὸ σύμπαν; Στὸ βιβλίο του «Ἄλμπερτ Ἀϊνστάϊν, κατασκευαστὴς τοῦ Σύμπαντος» ὁ Ζὼρζ Γκαρμπεντιὰν λέγει ὅτι κατὰ ὁρισμένες ἐπιστημονικὲς ἀιθνητίες, ὁ Ἀμπερτ Ἀϊστάϊν εἶναι ἡ μεγαλύτερη «διάνοια» πού ἔχει παράγει τὸ ἀνθρώπινο γένος.

Καὶ αὐτὴ ἀκόμα ἡ τοποθέτησή του στὸ στερέωμα τῶν μεγάλων, εἶναι κάτι πού ξεφεύγει ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς ἀντίληψής μας. Ἀλλὰ ὑπάρχει κάτι στὸν Ἀϊστάϊν πού μᾶς εἶναι προσιτό, πού μπορούμε νὰ τὸ ἀντικρύσουμε. Εἶναι τὰ μάτια του. Δὲν εἶναι ὅπως τὰ ἄλλα, ἔχουν κάτι ἀπὸ τὴν ἀπεραντωσύνη τῶν κόσμων ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους ὁ ἴδιος αἰσθάνεται τόσο καλά.

Τὴν περιφρημὴ θεωρία του τῆς σχετικότητας, πού ἀναστᾶτωσε τὸν κόσμο, τὴ δημοσεύσε σὲ ἡλικία 26 ἐτῶν. Πολλὲς φορὲς ἡ ἐπιτυχία στὴν ἐπιστήμη ὀφείλεται στὴν τύχη, σὲ μιὰ σύμπτωση, τὸ πολὺ στὴν ἐπιμονὴ στὴν ἔρευνα καὶ στὰ πειράματα. Ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Ἀϊνστάϊν ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς στὴ μεγαλοφυΐα του. Ἀπὸ τότε πού ἐγινε ὁ κόσμος, ἴσως ἀπ' τὸν Εὐκλείδη, ὁπωςδήποτε ἀπ' τὸν Νιοῦτον, πίστευαν ἀκραδάντως στὶς γνώσεις πού εἶχαν γερὰ θεμελιωθῆ σχετικῶς μὲ τὸ χῶρο, τὸ χρόνο καὶ τὴν ὕλη, καὶ νὰ πού μιὰ ὠραία πρωτῆ τοῦ 1905, ἔρχεται ἓνας νεαρὸς καὶ τ' ἀναποδογυρίζει ὅλα. Τὸν πολεμήσανε τὰ μεγάλα ὀνόματα τῆς ἐποχῆς, ὅπως πάντα συμβαίνει, ἀλλὰ ὅπως δὲν συμβαίνει πάντα, ἡ ἐπικύρωση τῆς θεωρίας του ἦρθε ἀμέσως καὶ πανηγυρικῶς ἀπὸ τὴ φύση τῆς ἴδια, μὲ πολλὲς σεληνιακὲς κ' ἡλιακὲς ἐκλειψεις. Μιὰ νέα ἐποχὴ ἀρχίζει γιὰ τὴν ἐπιστήμη καὶ ταυτοχρόνως ὁ Ἀϊστάϊν ἀνοίγει τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἀτομικὴ φυσικὴ.

Κι' ὅμως εἶναι βαθυτάτα ἀνθρώπινος. Καλλιιεργεῖ τίς τέχνες, παίζει βιολί, τόσο καλά πού ἂν δὲν ἦταν αὐτὸ πού εἶναι, θὰ μπορούσε νὰ γίνη ἓνας νέος Κράϊσλερ. Ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα. Εἶναι γνωστὴ ἡ ἐκστρατεία του γιὰ μιὰ παγκόσμια Κυβέρνηση γιατί δὲν πολυπιστεύει στὴν προκοπὴ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν.

Εἶναι τόσο μετριόφρων ὅσο εἶναι μεγάλος. Τώρα πού ὁ κόσμος σταματάει γιὰ μιὰ στιγμὴ γύρω ἀπ' τὸ πρόσωπό του γιὰ νὰ γιορτάσῃ τὰ 70 του χρόνια, τώρα πού 3000 ἐπιστήμονες, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς UNESCO, μόλις γράψανε γι' αὐτὸν εἰδικὰ ἄρθρα πού μετεδόθησαν ἀπ' ὅλους τοὺς ραδιοφω-

νικούς σταθμούς του κόσμου και δημοσιεύθηκαν σ' όλες τις εφημερίδες, τώρα που το Πανεπιστήμιο της Ιερουσαλήμ τον ανέκηρυξε επίτιμο διδάκτορα της Φιλοσοφίας, ο "Αϊνστάϊν παραμένει βαθύτατα άνθρωπος, βαθύτατα ανθρωπιστής, πραγματικός απόστολος της ειρήνης.

Ο "Αϊνστάϊν απεχθάνεται τους επαίνους. Ο καθένας πρέπει να είναι σεβαστός, κανείς δεν πρέπει να γίνη αντικείμενο λατρείας. Είναι πραγματική ειρωνία της τύχης, γράφει ο ίδιος, το γεγονός ότι οι σύγχρονοί μου μου έχουν τάξει τόσο σεβασμό και τόση λατρεία, χωρίς εγώ να φταίω καθόλου και χωρίς να το αξίζω.

Ο "Αϊνστάϊν είναι και παρέμεινε πάντα Έβραϊός. Για τον Έβραϊσμό έγραφε θαυμάσιες σελίδες, από τις οποίες παραθέτουμε τις παρακάτω περικοπές :

« Η φλογερή επιθυμία της άγνης γνώσεως, η αγάπη για τη δικαιοσύνη, που φθάνει ως το φανατισμό, η προσπάθεια της αποκήσεως της ατομικής ανεξαρτησίας, αυτά είναι τα κίνητρα της παραδόσεως του εβραϊκού λαού, που με κάνουν να θεωρώ σαν δώρο της μοίρας το γεγονός που ανήκω σ' αυτό το λαό ».

Ο "Αϊνστάϊν είναι και Σιωνιστής, και ο Σιωνισμός του φαίνεται καλύτερα από οιαδήποτε άλλη απόδειξη, από το γράμμα που έστειλε στον καθηγητή Χέλμπαχ, που είχε επικρίνει το Σιωνιστικό Συνέδριο της Ζυρίχης.

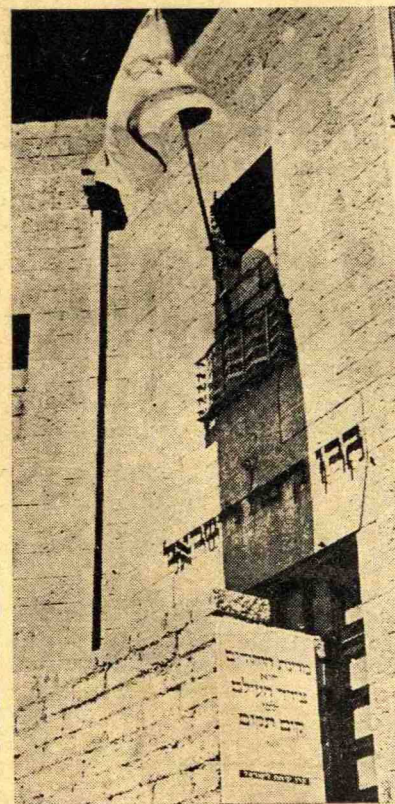
« Κατάλαβα ότι η αποκατάσταση του Έβραϊκού Λαού δεν ήταν δυνατή παρά μόνο αν όλοι οι Έβραίοι της γης μπορούσαν να συσπειρωθούν σε μια δραστήρια κοινότητα στην οποία ο καθένας θ' ανήκε με όλη την καρδιά του και που θα του έκανε ύποφορτο το μίσος και την ταπείνωση που από κάθε μεριά του επιβάλλον. Είδα τον πιθηκισμό χωρίς αξιοπρέπεια που δείχνουν Έβραίοι με αξία, και αυτό το θέαμα μάτωσε την καρδιά μου. Είδα πως το σχολείο, τα σατυρικά φύλλα και άπειροι μορφωτικοί παράγοντες της μη εβραϊκής πλειονότητας, υπονόμισαν κάθε αίσθημα αξιοπρεπείας στους καλύτερους από τους ομοθρήσκους μου, κι' αισθάνθηκα ότι αυτό δεν μπορούσε να συνεχισθί. Τότε ανεγνώρισα ότι μόνο ένα κοινό έργο, που να χη ρίζες στην καρδιά όλων των Έβραίων του κόσμου, μπορούσε να πετύχη την αποκατάσταση του λαού αυτού. Αυτό υπήρξε το μεγάλο έργο του Χέρτσλ, το ότι ανεγνώρισε κι' απέδειξε μ' όλες τις δυνάμεις του, ότι λόγω της εκ παραδόσεως θέσεως των Έβραίων, η ίδρυσις μιας Έστίας ή καλύτερα ενός κέντρου στην Παλαιστίνη, ήταν ο σκοπός για την επίτευξη του οποίου μπορούσαν να συγκεντρωθούν οι προσπάθειες ».

Κάποτε κάλεσαν τον "Αϊνστάϊν σ' ένα επίσημο γεύμα. Όταν φθάσανε στα "επιδόρπια, ο Πρόεδρος της "Οργανώσεως που τον είχε καλέσει, παρακάλεσε τον "Αϊνστάϊν να πη δύο λόγια. Ο μεγάλος μαθηματικός σηκώθηκε και είπε : — Δεν έχω τίποτα να πω. — Και ξανακάθησε. Μετά από κάμποσο καιρό, ο "Αϊνστάϊν ειδοποίησε τον Πρόεδρο της ίδιας Οργανώσεως ότι τώρα είχε κάτι να πη. "Αμέσως διοργάνωσαν άλλο γεύμα κι' εκεί ο "Αϊνστάϊν έβγαλε επί τέλους το λόγο που του είχαν ζητήσει τόσον καιρό πριν.

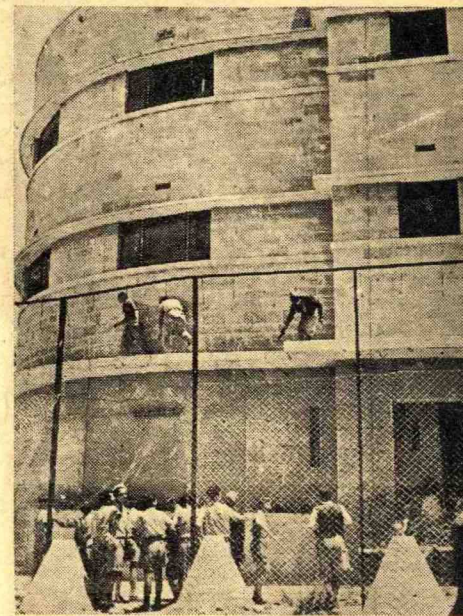
ΠΕΡΥΣΙ ΣΑΝ ΣΗΜΕΡΑ...

... στην Ιερουσαλήμ, έβραϊόπουλα έβγαζαν τα συρματοπλέγματα στή στρατιωτική ζώνη που οι "Αγγλοι μόλις είχαν έκκενώσει...

... ενώ τα έβραϊκά στρατεύματα έσπευδαν να την καταλάβουν,...

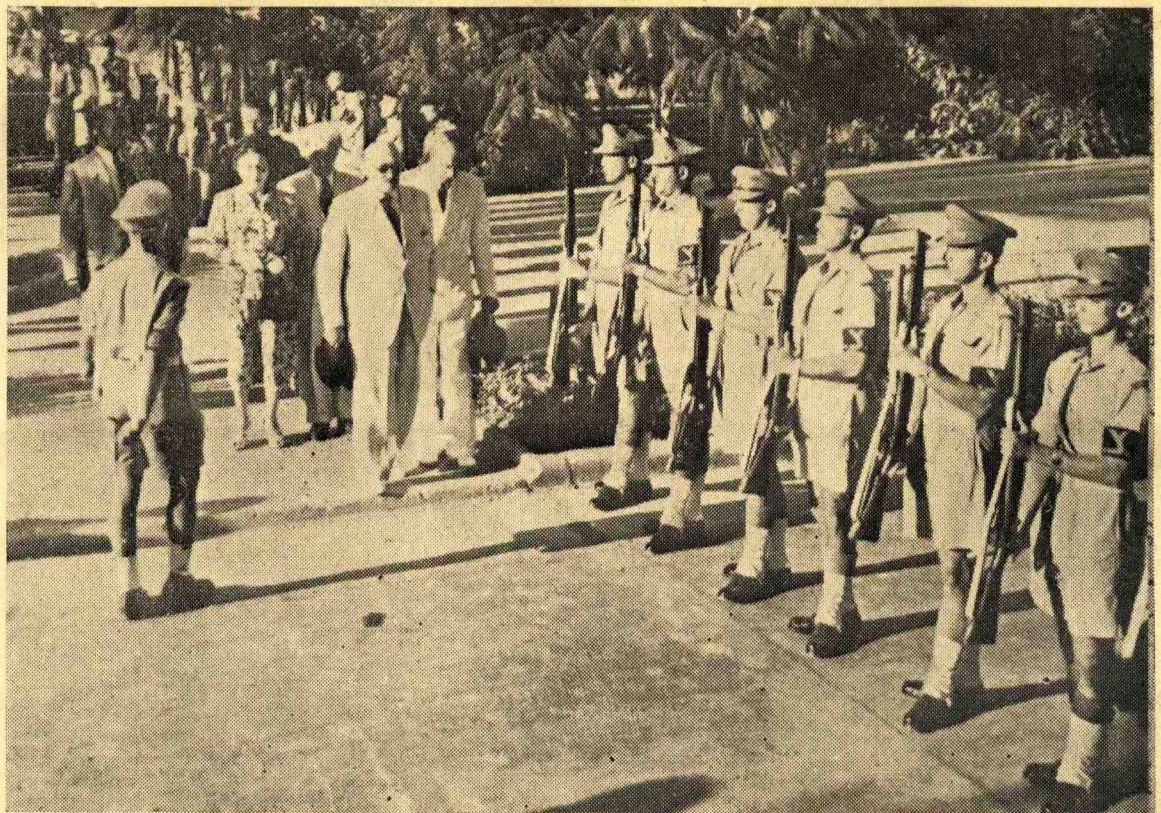

← ... και στο μέγαρο του Κέρεν Καγιέμεθ κυμάτιζε ή έβραϊκή σημαία... →

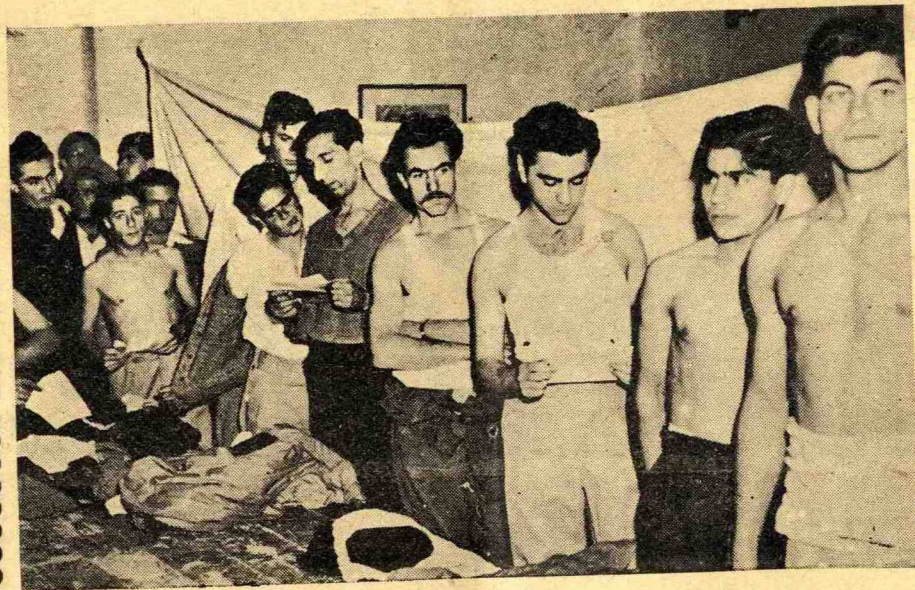
... σημαίες ξεφύτρωναν παντού ...

... και ο Πρόεδρος Βάϊσμαν έφθανε στο Ίσραήλ ...

... ενώ στους δρόμους του Τέλ - Άβιβ ο κόσμος πανηγύριζε ...

... και οι νέοι έτρεχαν τὰ καταταχθούν.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ ΕΙΧΕ ΙΔΡΥΘΗ

Ίερουσαλήμ

Στο περασμένο τεύχος δημοσιεύσαμε μια σειρά από άρθρα σχετικά με τον επικό αγώνα της Έβραϊκής Ίερουσαλήμ. Άλλα το θέμα δεν εξαντλήθηκε κι' ούτε θα εξαντληθῆ εύκολα. Σιγά-σιγά θα σχηματισθῆ μια δλόκληρη βιβλιογραφία γύρω απ' τὴ μάχη της Ἁγίας Πόλεως, πὸν θα επιτρέψη στους ἱστορικούς νὰ γράφουν κάποτε τὴν ἱστορία της. Ἡ «Γκεουλά» θα εξακολουθήσῃ νὰ δημοσιεύῃ κάθε ἄρθρο, κάθε ντοκουμέντο, κάθε στοιχεῖο πὸν μπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ μιὰ νέα πλευρὰ ἐκείνης πὸν ὑπῆρξε ἴσως ἡ ἐνδοξότερη σελίδα τοῦ ἑβραϊκοῦ πολέμου γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία. Τὸ παρακάτω ἄρθρο εἶναι γραμμένο ἀπὸ «Έναν πὸν ἦταν ἐκεῖ», πὸν πρὶν πιάσῃ τὴν πέννα, εἶχε κρατήσῃ σφιχτὰ στὸ χέρι τὸ ὄπλο.

Πῶς κατακτήσαμε τὸ Καταμόν

Τὸ εὐάερο καὶ εὐρύχωρο Καταμόν, στὴν Ίερουσαλήμ, ἀποτελοῦσε μὲ τὶς μικρὲς πολυτελεῖς βίλλες του, περιστοιχισμένες ἀπὸ μικροὺς κήπους καὶ δένδρα, μιὰ ἀπὸ τὶς ὠραιότερες συνοικίες τῆς Παλαιστίνης. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῶν ταραχῶν, τὸ Καταμόν ἔγινε ἡ κυριώτερη βάση τῶν ἀραβικῶν στρατευμάτων πού, ἀφοῦ εἶχαν ὀχρωθῆ ἐκεῖ μ' ἐξαιρετικὴ ἐπιμέλεια, ἀπειλοῦσαν τὶς γειτονικὲς ἑβραϊκὲς συνοικίες. Ἡ κατάληψη τοῦ Καταμόν ἐπεβάλλετο ἀπὸ μιὰ διττὴ στρατιωτικὴ ἀνάγκη: ν' ἀποκατασταθῆ ἡ ἐπαφὴ μὲ τὶς ἀπομονωμένες ἑβραϊκὲς συνοικίες—ἐπαφὴ πὸν ἔπρεπε ἀναγκαστικῶς νὰ γίνῃ διὰ μέσου τοῦ Καταμόν— καὶ ν' ἀποκοπῆ ἡ ἀραβικὴ Ίερουσαλήμ ἀπὸ μερικὲς ἀπὸ τὶς πηγὲς ἀνεφοδιασμοῦ πὸν περνοῦσαν ἀπ' αὐτὴ τὴ συνοικία.

Ἐπρεπε, πρῶτα πρῶτα, νὰ καταληφθῆ τὸ ἑλληνικὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Συμεῶνος πὸν δεσπόζει τῶν κυριωτέρων ἀρτηριῶν τοῦ Καταμόν.

Οἱ δυνάμεις μας χωρισθῆκανε σὲ τέσσερα κύρια σώματα: μιὰ ὁμάδα θ' ἀνελάμβανε μιὰ ἐπιχείρηση ἀντιπερισπασμοῦ, ἄλλη μιὰ θὰ ὑπεστήριζε τὴν ἐπίθεσι μὲ τὸ βαρὺ ὄπλισμό της, ἡ τρίτη ἦταν ἡ ὁμάδα κρούσεως, καὶ ἡ τελευταία ἀποτελοῦσε τὴν ἐφεδρεία.

Ἡ ἐπίθεση ἄρχισε στὶς τρεῖς τὸ πρωί: ἀντικειμενικὸς σκοπὸς της ἦταν ν' ἀποσπᾶσῃ ἀπ' τὸν ἐχθρὸ τὴν περιοχὴ τοῦ μοναστηριοῦ καὶ πολλὰ σπίτια γύρω γύρω... Ἡ ἐπίθεση πέτυχε τὸ σκοπὸ της μὲ σκληρὸ ἀγῶνα. Δύο συνάδελφοι ἔπεσαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι τραυματίσθηκαν.

Τότε ὁ κύριος ὄγκος τῶν δυνάμεών μας ἔλαβε θέση στὴν περιοχὴ, ὀργανώθηκε ἐν ὄψει ἐπικειμένων ἀντεπιθέσεων τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἄρχισε τὴν ἐκκαθάριση τοῦ ἐδάφους. Τὰ γειτονικὰ σπίτια τὰ εἶχαν ἀκόμη οἱ Ἄραβες, σ' ἀπόσταση μόλις λίγων δεκάδων μέτρων. Μᾶς δέχθηκε ἓνα πυκνὸ τουφεκίδι, ἀλλὰ χωρὶς νὰ δώσουμε ἰδιαίτερη σημασία, συνεχίσαμε τὴν ἐκκαθάριση σπιτί μὲ σπίτι. Τότε εἶναι πὸν πάθαμε ἓνα ἀτύχημα, πὸν μᾶς κόστισε πολὺ ἀκριβά. Ἐνα κτίριο πὸν σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιο ἔπρεπε νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ, μετὰ τὴν κατάληψή του, ὡς βάση καὶ κυριώτερη θέση, πυρπολήθηκε ἀπὸ μιὰ ὀβίδα. Τὰ σχέδια μας ἀνετράπησαν ὀλοσχερῶς. Οἱ λάμπεις τῆς πυρκαϊᾶς ἐπέτρεψαν

στὸν ἐχθρὸ νὰ κανονίσῃ ἀποτελεσματικὰ τὸ πῦρ του ἀπάνω μας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πληγωμένων ἀνῆλθε σὲ δεκαπέντε. Γιὰ νὰ φθάσουμε σ' ἓνα γειτονικὸ σπῆτι, πού ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νὰ ἐκκαθαρισθῇ ἀπὸ τοὺς Ἀραβες καὶ νὰ καταληφθῇ σταθερῶς, ἀναγκασθῆκαμε νὰ μπουύμε σὲ μιὰ στενὴ στοὰ καὶ οἱ Ἀραβες ἄρχισαν νὰ βάλουν συνέχεια, αὐξάνοντας τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀπωλειῶν μας.

Στὸ μεταξὺ ξημέρωσε. Ἀποφασίσαμε νὰ κρατήσουμε τὶς θέσεις μας ὡς τὴν ἐπόμενη νύχτα, ὅποτε θὰ συνεχίζαμε τὴν ἐπιχείρησιν μὲ τὶς ἐνισχύσεις πού θαρχόντουσαν ὁπωσδήποτε. Ἀλλὰ τὸ πρωὶ νωρὶς, οἱ Ἀραβες ἐξαπέλυσαν τὴν ἀντεπίθεσή τους. Ἡ κατάσταση μας ἦταν κρίσιμη: ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ τὸ ἀνηλεὲς πῦρ τοῦ ἐχθροῦ, κ' ἀπὸ τὴν ἄλλη οἱ πολλοὶ τραυματίες πού ἐμπόδιζαν τὶς κινήσεις μας. Καὶ ἐπὶ πλέον, τὸ μέρος δὲν ἦταν κατάλληλο γιὰ ἄμυνα. Οἱ Ἀραβες ἔξερνε ὅσο τὸ ἔξαμα κ' ἔμελλε, ὅτι τὸ παγκίδι ἦταν ἀποφασιστικὸ καὶ γιὰ τὰ δύο μέρη. Κατῶρθωσαν νὰ πλησιάσουν σ' ἀπόσταση ἴσων βηματίων ἀπὸ μᾶς. Γιὰ νὰ προχωρήσουν καὶ νὰ σακαφαλώσουν, ἐκμεταλλευόντουσαν τὰ τείχη πού μᾶς περιστοιχίζαν ἀπ' ὅλα τὰ μέρη καὶ μᾶς ἐμπόδιζαν τὴ θέα.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη, ἐνῶ ἐπιθεωροῦσα τὶς θέσεις μας, βρέθηκα στὸ κατῶφλι τῆς μονῆς, στὴν ἀρχὴ ἐνὸς στενοῦ καὶ σκοτεινοῦ διαδρόμου. Ξαφνικὰ εἶδα, ἔξω μέτρα μὲν ἀπὸ μένα, τὴ σιλουέττα ἐνὸς Ἀραβὰ στρατιωτῆ πού σακαφάλωνε στὸν τοῖχο. Κανένας ἀπὸ μᾶς δὲ φανταζόταν ὅτι ἦσαν τόσο κοντά. Ὁ συνάδελφος πού στεκόταν δίπλα μου, θέλησε νὰ τραβήξῃ μὲ τὸ Στέν του, ἀλλὰ τὸ ὄπλο κατὰ ἔπαθε κ' ὁ ἴδιος πληγώθηκε ἀπὸ ἓνα βλήμα χειροβομβίδας... Τὴν ἴδια στιγμὴ μιὰ σφαῖρα μας πέτυχε τὸν Ἀραβὰ. Ὁ διοικητὴς ἀμέσως ἔτρεξε μὲ δυὸ στρατιῶτες πάνω στὴν ταρατίσα καὶ ἀπὸ κεῖ ρίξανε βροχηδὸν τὶς χειροβομβίδες πάνω στοὺς Ἀραβες πού προχωροῦσαν. Ἡ ἀραβικὴ ἀντεπίθεσις εἶχε ἀποκρουσθῇ ἀλλὰ ἡ κατάσταση μας παρέμενε κρίσιμη. Εἴχαμε σχεδὸν μείνει χωρὶς πολεμοφόδια κ' εἴχαμε νὰ φροντίσουμε γιὰ εἴκοσι τραυματίες, στοὺς ὁποίους δὲν μπορούσαμε νὰ προσφέρουμε καμμιά βοήθεια. Ἦσαν ἀξιοθαύμαστοι, ἀλλὰ οἱ συνάδελφοι ὑπέφεραν πού τοὺς ἔβλεπαν νὰ ὑποφέρουν σιωπηλά, καὶ ἡ παρουσία τῶν πληγωμένων κλόνηζε τὸ ἠθικὸ τῶν πολεμιστῶν.

Μετὰ ἀπὸ μιὰ σύντομη ἀνάπαυλα, ἓνα δεύτερο κύμα ἐπιθέσεως ἐξαπολύθηκε ἐναντίον μας. Μερικὰ ἐχθρικά τμήματα ἐπιχείρησαν πάλι νὰ πλησιάσουν, ἀλλὰ ἀποκρούσθηκαν. Ἡ κατάσταση μας ὁμῶς χειροτέρευσε: τώρα εἴχαμε σαράντα πληγωμένους καὶ τὰ πολεμοφόδια τελειώνανε γρήγορα.

Οἱ διοικητὲς κάνανε τότε μιὰ σύσκεψη γιὰ νὰ ἐξετάσουν ἂν μπορούσαμε νὰ κρατήσουμε ὡς τὴν νύχτα. Ἡ στοιχειωδέστερη στρατιωτικὴ λογικὴ ὑπαγόρευε τὴ μὴν γραμμὴ πού ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσουμε: τὴν ἐκκένωση τῆς περιοχῆς. Ἀλλὰ ὑπῆρχε ἓνας παράγοντας πού ἔκανε τὴ ζυγαριὰ νὰ κλίνει πρὸς τὸ ἄλλο μέρος: ἡ τύχη τῶν τραυματιῶν. Δὲν μπορούσαμε νὰ τοὺς πάροουμε μαζὶ μας στὴν ὑποχώρησή μας γιατί δὲν εἴχαμε ἐφεδρεῖες γιὰ νὰ μᾶς καλύψουν. Καὶ δὲν μπορούσε οὔτε καν νὰ συζητηθῇ τὸ ἐνδεχόμενο νὰ τοὺς ἀφίσουμε ἐκεῖ.

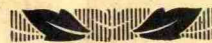
Ἔτσι, ἀποφασίσαμε νὰ μείνουμε. Μοῦ εἶναι δύσκολο τώρα νὰ σκεφθῶ ψυχραῖμα τί θὰ εἶχε γίνει ἂν ἡ μάχη εἶχε ξαναρχίσει. Ἀλλὰ τὰ πράγματα ἀλλάξανε ξαφνικὰ καὶ ἀπρόοπτα. Μᾶς ἀνεκοίνωσαν ὅτι οἱ Ἀραβες ἔφευγαν ἀπ' τὸ Καταμόν.

Μολαταῦτα ἡ ἐχθρική πίεσις ἐξακολουθοῦσε μὲ τὴν ἴδια ἐνταση. Ὁ βομβαρδισμὸς τῶν θέσεών μας συνεχιζόταν. Στὴν ἐξάντληση τῶν ἀνδρῶν μας προστέθηκε ἡ πείνα. Ἡ θέα τῶν πληγωμένων πού ὑπέφεραν, ἐπηρέαζε ἄσχημα τοὺς πολεμιστὰς. Κάθε τραυματίας, ξαπλωμένος ὅπως ἦταν, κρατοῦσε σφιχτὰ τὸ ὄπλο του. Δὲν μπορούσαμε νὰ τοὺς τὰ πάρουμε.

Τὸ ἀπόγευμα ἐξαπολύθηκε τὸ τρίτο κύμα τῆς ἀραβικῆς ἐπιθέσεως. Ἐνα πυροβόλο ἐγκατεστημένο πάνω σ' ἓνα τάνκι, μᾶς ἔρριξε, ἀλλὰ αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν μᾶς ἔκανε καμμιά ἐντύπωσι. Διαισθανθήκαμε ὅτι ἦταν μιὰ ἀτελειομένη ἀπόπειρα τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἡ αὐτοπεποίθησή μας δὲν κλονίσθηκε. Τότε προσπαθήσαμε ἀκόμα μιὰ φορὰ νὰ βγάλουμε τοὺς πληγωμένους, ἀλλὰ στάθηκε ἀδύνατο. Ὁ δρόμος ἦταν τελείως ἀδιάβατος, κάτω ἀπὸ μιὰ κόλαση πυρός. Οἱ πληγωμένοι πού εἶχαν ἤδη συγκεντρωθῆ καὶ ἐτοιμασθῆ γιὰ νὰ φύγουν, δὲν ἐπέμειναν. Εἶδαν μὲ τι δυσκολία οἱ ἄλλοι κρατοῦσαν τὶς θέσεις, καὶ μερικοὶ τοὺς ἀντικατέστησαν στὸ πολυβόλο. Οἱ τοῖχοι τῆς μονῆς ἦσαν τόσο ψηλοὶ καὶ τόσο ψηλὰ τὰ παράθυρα ἀπ' ὅπου ρίχναμε, πού γιὰ νὰ φτάσουμε ὡς ἐκεῖ, ἔπρεπε ν' ἀνεβοῦμε σὲ μιὰ καρέκλα, πάνω σ' ἓνα τραπέζι. Σὲ κάθε πυροβολισμό, ὁ σκοπευτὴς κλονιζόταν στὸ θρόνο του ἀπὸ τὸ κλώτσημα τοῦ ὄπλου. Χρειάστηκε λοιπὸν νὰ κρατήσουν δυὸ ἄνδρες τὰ πόδια τῆς καρέκλας γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ τραβήξῃ ἓνας τρίτος. Οἱ αὐτοσχεδιασμένες πολεμιστρος μας, στενόμακρες ὅπως ἦσαν, ἔδιναν στόχο στὸν ἐχθρὸ πού τὶς γάζωνε ἀράδα γιὰ νὰ ἐκτοπίσῃ τοὺς ὑπερασπιστὰς του.

Τὸ βράδυ ἦρθαν νὰ μᾶς ἀντικαταστήσουν καὶ γυρίσαμε στὴ βάση μας. Διασχίσαμε τὴν ἐβραϊκὴ συνοικία τῆς Ρεχάβια, στὸ ἀβέβαιο φῶς τοῦ δειλινοῦ.

Τὰ μπαντζούρια ἀνοίγανε νὰ μᾶς χαιρετήσῃ. Μᾶς προσέφεραν ἀναφυκτικὰ καὶ τσιγάρα. Μία ἀδελφικὴ θέρη μᾶς ἔνωσε μὲ τὸ πλῆθος. Οἱ πληγωμένοι βρισκόντουσαν ἤδη στὰ νοσοκομεῖα. Τὴ νύχτα πῆγαν νὰ παραλάβουν τὰ σώματα τῶν νεκρῶν μας ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς μάχης, καὶ τὰ μετέφεραν στὴν ἀποικία Κυριάτ Ἀναβίμ. Ἐκεῖ τὰ ξανάδωσαν στὴ γῆ.

Γιακόβ Ντόρι

Ἀρχηγός τοῦ Γεν. Ἐπιτελείου

Χ Α Ϊ Φ Α 1912. Μιά δ-μάδα ἀπὸ Ἑβραϊόπουλα διασχίζει ἕνα μικρό, σκοτεινό, ἑλικοειδές σοκκάκι, ἕνα ἀπ' τὰ πολλὰ πού υπάρχουν στὴν Ἀνατολή. Ξαφνικά, χαλάζι πέφτουν οἱ πέτρες ἀπάνω τους, ἐνῶ ἀντηχεῖ μιὰ πολεμικὴ κραυγή: «Ἀλεγιούμ, ἀλεγιούμ». Οἱ ἐπιτιθέμενοι εἶναι ἀραβόπαιδες, ρακένδυτοι καὶ εὐκλήνητοι σὰν γάτες. Θὰ ὑποχωρήσουν τὰ ἑβραϊόπουλα, θὰ τὸ βάλουν στὰ πόδια φοβισμένα, θὰ τηρήσουν τὴν αἰώνια στάση τῶν ἀδυνάτων καὶ τῶν κατατρεγμένων; Ὁχι. Ἀπαντᾶνε, ἀνταποδίδουν κτύπημα μετ' κτύπημα, καὶ προχωροῦν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Τότε ἔρχεται σ' ἐνίσχυση, κρατώντας ἕνα μαχαίρι, ἕνας Ἀραβας, ἕνας ἄνδρας δυσανάλογος σ' αὐτὴ τὴν ἀλή των νάνων. Τὴ στιγμὴ πού τὸ ὄπλο πάει νὰ χωθῆ στὸ σῶμα ἑνὸς μικροῦ Ἑβραίου, ἕνα παιδί μεγαλύτερο, ὁ ἀδελφός τοῦ μικροῦ, μπαίνει στὴ μέση καὶ δέχεται μιὰ μαχαίρι βθεῖα στὸ χέρι. Τὸ θέαμα αὐτοῦ τοῦ ἀθῶου αἵματος γαλβανίζει τοὺς μικροὺς Ἑβραίους πού ἀπωθοῦν σκληρὰ τοὺς ἐπιτιθεμένους. Εἶναι ἡ νίκη μιᾶς μικρῆς ομάδας ἐναντίον τοῦ συρφετοῦ, ἡ ἦττα τῶν δυνατῶν ἀπὸ τοὺς ἀδύνατους.

Παιχνίδι παιδιῶν; Ἀσφαλῶς ὄχι. Τοιάντα ἔξη χρόνια ἀργότερα, αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Ἑβραῖος πού ἀκούει στὸ ὄνομα Ἰακώβ καὶ πού τὸ χέρι του φέ-

ρει ἀκόμα τὴν οὐλὴ ἀπὸ τὴ μαχαίρι πού πῆρε ἄλλοτε στὴ Χαΐφα, εἶναι ἀρχηγός τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἰσραήλ ἐναντίον πέντε στρατιῶν Ἀράβων εἰσβολέων. Καὶ πάλι οἱ λίγοι ἐναντίον ἑνὸς πολυαριθμοῦ ἐχθροῦ, οἱ ἀδύνατοι ἐναντίον τῶν ἰσχυρῶν, τὰ ἄδεια χέρια ἐναντίον τῶν θωρακισμένων, ἀπέσπασαν τὴ νίκη, ἔτρεψαν τοὺς Ἀραβες σὲ φυγή.

Χαΐφα 1914. Μερικὰ ἑβραϊόπουλα, μαθητὲς τοῦ λυκείου, παρελαύνουν μετ' βῆμα στοὺς δρόμους τῆς Γερμανικῆς παροικίας. Ὁ παγκόσμιος πόλεμος πρόκειται σὲ λίγο νὰ ἐκραγῆ καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα πού ἀντηχεῖ ἀπὸ στρατιωτικούς ἤχους, μεθάει αὐτὰ τὰ παιδιά. Οἱ μόνοι πού παρίστανται σ' αὐτὴ τὴν παρέλαση σὲ μικρογραφία, εἶναι μερικοὶ Γερμανοὶ καλλιεργητὲς, ἀκλήνητοι στὸ κατῶφλι τῶν σπιτιῶν τους. Τὶ πάθανε αὐτοὶ οἱ μικροὶ Ἑβραῖοι; Τοὺς ἔστριψε; Ξανάδε ποτὲ κανεὶς Ἑβραῖους νὰ ἀσχολοῦνται μετ' στρατιωτικὰ πράγματα; Καὶ ποῖο εἶναι αὐτὸ τὸ παιδαρέλι πού εἶναι ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς τῆς παρελάσεως;

Μερικὲς δεκάδες χρόνια ἀργότερα, αὐτὸ τὸ παιδαρέλι δέχεται στὸ Τέλ Ἀβιβ τὴν περιφανῆ παρέλαση τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἰσραήλ. Κι' αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν εἶναι πλέον λίγα δύσπιστα καὶ κακόβουλα μάτια πού τοὺς κυττάζουν. Εἶναι τὰ μάτια ὄλου τοῦ κόσμου.

Ἡ πνοὴ τοῦ Ἀσομέρ

Ὁ Ἰακώβ Ντοστρόβσκυ γεννήθηκε στὴν Ὀντέσσα τὸ 1899 κι' ἔφθασε στὴν Παλαιστίνη τὸ 1906, γιατί οἱ γονεῖς του εἶχαν ἀποφασίσει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴ χώρα τῶν πογκρόμ, πού ἦταν τότε ἡ Τσαρική Ρωσία. Ὑστερα ἀπὸ κάποια ἀβεβαιότητα, ἐγκαθίστανται στὴ Χαΐφα καὶ τὸ πατρικὸ σπίτι τοῦ Ντοστρόφσκυ γίνεται σὲ λίγο τὸ πῶ πολυσύχναστο σπίτι, ἡ συνηθισμένη στάση τῶν ταξιδιωτῶν καὶ

ἕνα ἀπὸ τὰ πῶ εὐνοούμενα μέρη τῶν μελῶν τοῦ Ἀσομέρ, αὐτῶν τῶν μακρυνῶν καὶ ἡρωϊκῶν προδρόμων τῆς Ἀγκανά, πού πηγαίνανε ἀπὸ τὴ Γαλιλαία στὴν Ἰουδαία. Ἐκεῖ, γύρω ἀπὸ ἕνα σαμοβάρ, κουβεντιάζουν ὡς ἀργὰ τὴ νύχτα, ἀφηγοῦνται πολὺ ἀπλᾶ τὰ μεγάλα πράγματα πού ἔκαναν καὶ πού θὰ κίνουν μετ' μικρὰ μέσα. Δὲν ὑπάρχει, σ' αὐτὲς τὶς συζητήσεις, πῶ προσεκτικὸς ἀκροατὴς ἀπὸ τὸν μικρὸν Ἰακώβ, καὶ ἡ φαντασία του πέρνει φωτιά. Ὁ πατέρας του τὸν πάει μιὰ μέρα στὴ Σετζέρα, στὴ Γαλιλαία. Ἐκεῖ κοντὰ εἶναι τὸ ἀραβικὸ χωριὸ Λούμπια, φωληὰ ληστῶν καὶ κλεπτῶν μετ' ἀσίγαστη δίψα γιὰ λεία, πού δὲν ἀφίνουν καμμιά ἡσυχία στὴ Σετζέρα μέχρι τὴ μέρα πού μετ' τὶς δικῆς τῆς δυνάμεις θὰ μπορέση νὰ κρατήση σὲ ἀπόσταση τοὺς θορυβοποιούς γείτονες τῆς. Καμμιά σαργανταριὰ χρόνια ἀργότερα, ὁ στρατὸς τοῦ Ἰσραήλ κατακτᾶ μετ' σκληρὸ ἀγῶνα τὸ χωριὸ Λούμπια. Πόσες ἀναμνήσεις θὰ πλημμυρίσανε τὴ στιγμὴ ἐκείνη τὴν καρδιά τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἑβραϊκῶν στρατευμάτων!

Χρόνια μαθητείας

Ὁ Ἰακώβ ὑπῆρξε τὸ 1907 ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους μαθητὲς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου πού μόλις εἶχε ἱδρυθῆ καὶ πού στεγαζόταν σ' ἕνα ἐγκαταλειμμένο σταῦλο. Ὁ διευθυντὴς τῆς σχολῆς αὐτῆς Πίγκας Κοέν, ἐνεφύσησε στοὺς μαθητὲς του, μαζί μετ' τὴ δίψα γιὰ μάθηση, τὴν ἀγάπη τῆς πειθαρχίας καὶ τὴν ἀγάπη γιὰ τὴ φύση. Ἰδρυσσε τὴν «ομάδα τῶν ἐκδρομῶν», θεσμὸ πού ἀποσκοποῦσε τόσο νὰ εἰσαγάγῃ ἀνάμεσα στοὺς νέους Ἑβραίους τὸ πνεῦμα τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς συντροφικότητος, ὅσο καὶ νὰ ὀργανώσῃ περιπάτους καὶ ἐκδρομὲς γιὰ νὰ δώσῃ ἔτσι στοὺς μαθητὲς μιὰ βαθύτερη γνώσι τῆς χώρας τους. Ὁ Ντόρι, πού τὰ προσόντα του ὡς ἀρχηγοῦ ἦταν ἤδη ἐκδηλᾶ, ἔλαβε σὲ λίγο τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχηγοῦ ομάδος καὶ ἔμαθε ὡς τις πῶ μικρὲς λεπτομέρειες τοὺς λόφους τοῦ Ἐφράϊμ

καὶ τὰ βουνὰ τοῦ Κάρμελ. Σ' αὐτὲς τὶς ἴδιες τοποθεσίες, λίγα χρόνια ἀργότερα, ὅταν ἔγινε ἐκπαιδευτὴς τῆς Ἀγκανά, ὀδήγησε τοὺς νεοσύλλεκτους γιὰ νὰ τοὺς μάθῃ τὴν τακτικὴ τοῦ ἐδάφους. Μιὰ παράδοση πολὺ παλῆ ἀ συνδέεται μετ' τὰ μέρη αὐτά. Ἐκεῖ πράγματι, στοὺς βιβλικὸς χρόνους, διδαχτήκανε τὴ στρατιωτικὴ τέχνη οἱ Σαοὺλ καὶ Ἰωνάθαν, ὁ Ἀβχέρ Μπέν Νερ καὶ ὁ Μπινγιαχοῦ Μπέν Γιεχογιαντὰ.

Πολυβολητὴς στὴν Ἑβραϊκὴ Λεγεῶνα

Ὁ Ἰακώβ ἔλαβε τὸ δίπλωμα του ἀπὸ τὴ μέση ἐκπαίδευση ὅταν ἦταν ἀκόμα στρατευμένος. Σοβαρὰ γεγονότα εἶχανε μεσολοβήσει στὸ ἀναμεταξύ. Στις 23 Σεπτεμβρίου 1918 ἡ Χαΐφα εἶχε πέση στὰ χέρια τοῦ Στρατηγοῦ Ἀλλεμπυ καὶ πολλοὶ νέοι Ἑβραῖοι εἶχαν καταταχθεῖ στὴν Ἑβραϊκὴ Λεγεῶνα. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ ὁ Ἰακώβ Ντόρι. Ἐκπαιδεύτηκε στὴν Αἴγυπτο καὶ ἔγινε δεκανέας κι' ἔπειτα λοχίας μιᾶς μονάδος μιδραλλιοβολητῶν. Ἡ ἀποστράτευσις ἔρχεται σὲ λίγο. Μόνο 65 ἀξίωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ μένουν ὑπὸ τὰ ὄπλα. Γίνεται λόγος ν' ἀποτελέσουν αὐτοὶ τὸν πυρῆνα ἑνὸς ἑβραϊκοῦ στρατοῦ. Τὶ ὑπερηφάνεια τοὺς ἐμπνέει ἡ σκέψη αὐτή! Ἀλλὰ τὴν 1 Μαΐου 1921 ξεσποῦν οἱ ταραχὲς τῆς Γιάφας. Ὁ Ντόρι καὶ οἱ σύντροφοί του πετοῦν σὲ βοήθεια τῶν Ἑβραίων. Φροντίζει νὰ πάρῃ μαζί του τὸ πολυβόλο καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες τραβᾶει συνεχῶς, χωρὶς ἀνάπαυλα. Τὸ πρᾶγμα φθάνει σ' αὐτιὰ τοῦ Ἀγγλοῦ Διοικητῆ πού διατάζει ἀμέσως τὴν ἀποστράτευση τῶν νέων αὐτῶν καὶ τὴν παραπομπή τους σὲ δίκη. Ἡ ἀπέλαση τοῦ Συνταγματάρχου Μαργκολίν ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη καὶ τὸ τέλος τῶν ἐλπίδων γιὰ ἕνα ἑβραϊκὸ στρατὸ.

Πολιτικὸς Μηχανικὸς

Ὁ Ντόρι φεύγει τότε γιὰ τὸ Βέλγιο ὅπου μένει πέντε χρόνια, τέσσερα

ὡς φοιτητῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Γάνδης καὶ ἕνα δουλεύοντας ὡς μηχανικός. Αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα προσαρμοσμένο στὴν ιδιοσυγκρασία του, ἀναπτύσσει μέσα του τὰ ἀξιόλογα προσόντα του ὡς μηχανικοῦ καὶ ὀργανωτῆ. Γυρίζει τὸ 1926 στὴν Παλαιστίνη καὶ προσλαμβάνεται ὡς μηχανικός στὸ Τεχνικὸ Τμήμα τοῦ Ἐβραϊκοῦ Πρακτορείου. Ἄλλὰ δὲν ἐγκαταλείπει ταυτοχρόνως καὶ τὴ δράση του στὴν Ἄγκανά.

Διοικητὴς στὴ Χάϊφα

Στις ἀρχὲς τοῦ 1929 διορίζεται ὑποδιοικητῆς τῆς Ἐβραϊκῆς αὐτοάμυνας τῆς Χάϊφας, καὶ λίγο ἀργότερα διοικητῆς. Κατὰ τὶς ταραχὲς πού ξεσποῦν τὸ καλοκαίρι τοῦ ἴδιου ἔτους, τοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ δεῖξῃ τὸ στρατιωτικὸ του ταλέντο. Ταυτοχρόνως ἡ θέση του ὡς στρατιωτικοῦ ἐκπαιδευτῆ γίνεται ὁλοὲν σημαντικώτερη. Τελειοποιεῖται συνεχῶς στὴ μελέτῃ τῆς στρατιωτικῆς τέχνης καὶ διαβάζει ὅτι σχετικὸ δημοσιεύεται στὰ γαλλικά, στὰ ρωσικά, στὰ γερμανικά καὶ στὰ ἀγγλικά. Ὅσο πάει, τείνει περισσότερο νὰ δώσῃ στὴν Ἄγκανά τις ἀρχὲς πού διέπουν ὅλους τοὺς σύγχρονους στρατοὺς. Τὸ 1938, ἐνῶ οἱ ταραχὲς εἶναι στὸ ἀποκορύφωμά τους ἐγκαινιάζει στὸ Κφάρ Βίτκιαν τὰ μαθήματα γιὰ ἐκπαιδευτῆς, τὰ πρῶτα μαθήματα στρατιωτικῆς τακτικῆς τῆς Ἄγκανά. Τὰ μαθήματα αὐτὰ συνεχίσθησαν καὶ συμπληρώθηκαν μετὰ, στὴν Κάτω Γαλιλαία, στοὺς λόφους τοῦ Ἐφραΐμ καὶ σ' ἄλλα μέρη.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ, ὁ Ντόρι συλλαμβάνει καὶ πραγματοποιεῖ ἕνα ἄλλο σχέδιο: τὸ Ἀγκάμ (ἀρχικὰ τοῦ Ἰνοῦ Γκουφάνι μουρχάβ = ἀνεπτυγμένη ἀθλητικὴ ἐκπαίδευση) γιὰ τοὺς μαθητῆς. Ἀφοῦ ἐγκαινιάζεται πρῶτα στὸ Γυμνάσιο τῆς Χάϊφας, τὸ Ἀγκάμ υιοθετεῖται γρήγορα σ' ὅλη τὴ χώρα.

Ἄλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ στρατιωτικὴ ἐκπαίδευση χωρὶς εἰδικὰ βιβλία. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ νεαροὶ παλαι-

στινέζοι δὲν μποροῦν νὰ διαβάσουν τὰ ρωσικά, τὰ γερμανικά ἢ ἀκόμα καὶ τ' ἀγγλικά. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ντόρι φροντίζει νὰ μεταφραστοῦν τὰ ἀθώοτατα στρατιωτικὰ ἐγχειρίδια, πού μιλάνε γιὰ πράγματα πολὺ λίγο ποιητικὰ καὶ πολὺ πεζά, τὸ «περίστροφο», τὸ «ἐγχειρίδιο τοῦ ὑπεράριθμου ἀστυνομικοῦ», ὅλα παρμένα ἀπὸ τὰ ἀγγλικά ἐγχειρίδια. Πράγματι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ὁ μόνος ὀπλισμὸς γνωστὸς στὴ χώρα εἶναι ὁ ἀγγλικὸς.

Ὅταν ὁ περίφημος λοχαγὸς Οὐϊγκάιητ ἔφθασε τὸ 1938 στὴν Παλαιστίνη, ὁ Ντόρι ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς πρῶτους πού συνδέθηκαν μαζί του καὶ ἔμαθαν ἀπ' τὸ στόμα του τὴν ἐπιστήμη τῆς τακτικῆς ὅπως πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ στὴν Παλαιστίνη ἐναντίον τῶν Ἀράβων: τόλμη, ἐπιθετικότητα, βαθειὰ γνώση τοῦ ἐδάφους.

Ἀρχηγὸς τοῦ Γεν. Ἐπιτελείου

Τὸ Σεπτέμβριο 1939, στὰ πρόθυρα τοῦ παγκοσμίου πολέμου, μιὰ ὀργανικὴ ἀναστάτωση μεταμορφώνει ριζικῶς τὴν Ἄγκανά. Ἡ Ἄγκανά γίνεται ἕνας ἐθνικὸς ὀργανισμὸς, μὲ πολλαπλὲς διακλαδώσεις πού ἐπεκτείνονται σ' ὅλη τὴ χώρα καὶ συμπεριλαμβάνουν πόλεις καὶ χωριά, μωσαβίμ καὶ μωσαβότ, κιμπουτσιμ καὶ κβουτσότ. Ὑπάρχουν πιά τομεῖς, τμήματα καὶ διάφορες ὑπηρεσίες, ἐπιμελητείας καὶ βοηθητικῆς. Ὁ Ἰακώβ Ντόρι διορίζεται ἀρχηγὸς καὶ παραμένει στὴ θέση του ὡς σήμερα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο 1945 ὡς τὸν Ἀπρίλιο 1947, περίοδος κατὰ τὴν ὁποία τὸν στέλνουν σ' ἀποστολὴ σὺν Ἡνωμένους Πολιτεῖες.

Ὁ ἄνθρωπος

Ὁ Ντόρι εἶναι ἕνας ἄνθρωπος ἐξαιρετικὰ καὶ ἐγκυκλοπαιδικὰ μορφωμένος. Οἱ εὐρωπαϊκῆς φιλολογίης, κλασσικῆς καὶ σύγχρονες, δὲν ἔχουν μυστικὰ γι' αὐτόν. Ἡ σοβαρὴ φυσιογνωμία του ἐκφράζει τὸν στοχασμό, τὴν ἀποφασιστικὴν καὶ τὴν σοβαρότητα ἐνὸς ἀνθρώπου πού ἔχει συνείδηση

τῆς βαρεῖας εὐθύνης του. Μὲ τὰ χονδρὰ γυαλιά του καὶ τὸ τετραγωνικὸ πηγούνι του, μοιάζει περισσότερο μ' ἕνα καθηγητῆ μαθηματικῶν παρὰ μ' ἕνα στρατιωτικὸ. Τὸ λιτὸ πνεῦμα του σπάνια τὸν κάνει νὰ πῆ ἕνα ἀστεῖο καὶ ἀπὸ τὸ στόμα του, πού μένει σχεδὸν πάντα κλειστὸ, δὲν βγαίνουν παρὰ λόγια μετρημένα, ζυγισμένα καὶ συγκεκριμένα. Δὲν θέλῃτε νάχη γύρω του πολλοὺς ὑπασπιστῆς καὶ δὲν ἀνοίγεται ποτὲ μὲ κανένα.

Ὅταν ἔμαθε ὅτι ἤθελαν νὰ τοῦ ἀφιερῶσουν ἄρθρα σὺν ἐφημερίδες, εἶπε: «Δὲν βλέπω τὴ σκοπιμότητα. Δὲν ὑπάρχει κανένας λόγος νὰ μιλάνε

γιὰ μένα ἢ γιὰ οἰονδήποτε ἄλλον ἀξιοματικό. Δὲν σῆς τὰ λέω αὐτὰ ἀπὸ μετριοφροσύνη, ἀλλὰ γιατί εἶμαι εἰλικρινὰ πεπεισμένος ὅτι στὸν ἀγῶνα μας, τὸ βάρος τῆς ἀποφάσεως ἔχει πέσει τόσο βαρεῖα στοὺς ὤμους τῶν στρατιωτῶν σὺν προχωρημένες θέσεις ὅσο καὶ σ' ἐκείνους τῶν διοικητῶν. Ἐκεῖνο πού πρέπει νὰ τονισθῇ εἶναι τὸ πνεῦμα πού μᾶς ἐμπνέει καὶ ἡ ἠθικὴ ὑγεία αὐτῆς τῆς γενιᾶς, γεννημένης πάνω στὴ γῆ τῆς πατρίδας. Κι' ἂν πρέπει νὰ γραφοῦν ἄρθρα γιὰ στρατιωτικὰ ζητήματα, τότε πρέπει ν' ἀφιερῶθουν σ' ὅλο τὸ στρατό μας».

Γιὰ πρώτη φορὰ ἡ πρόσφατη τραγωδία τῆς λαθραίας μεταναστεύσεως στὴν Παλαιστίνη μεταφέρεται στὴν ὀθόνη. Καὶ μεταφέρεται μ' ἕνα τρόπο πρωτότυπο, ὅσο καὶ ἀπροσδόκητο. Πράγματι ἡ τραγικὴ ἱστορία τῶν Ἐβραίων προσφύγων δὲν ἀποτελεῖ τὸ κύριο θέμα τῆς ταινίας «Μανὸν» παρὰ μόνον ἕνα ἐπεισόδιο πού θὰ μπορούσε νὰ εἶναι τελείως διαφορετικὸ χωρὶς νὰ ἐπηρέαζῃ καθόλου τὴν ἐξέλιξη τῆς ὑποθέσεως. Ὁ σκηνοθέτης H. G. Clouzot εἶχε ἀνάγκη, γιὰ νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργο του, ἀπὸ μιὰ καινούργια χώρα κι' ἀπὸ ἕνα ταξίδι. Ἄν ἡ σύγχρονη ἱστορία μπορούσε νὰ προσφέρῃ κάτι ἄλλο, πιθανῶς ἡ «Μανὸν» του νὰ μὴν εἶχε Ἐβραίους στὴν ἱστορία τῆς. Ἄλλὰ ὁ Κλουζὸ σχεδὸν ἀναγκάσθηκε νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν μόνη σελίδα τῆς σύγχρονης ἱστορίας πού εἶναι καὶ πασιγνωστὴ καὶ ἐπίκαιρη.

Κι' ἔτσι βλέπουμε τὴ λαθραία ἀναχώρηση μιᾶς ὀμάδος Μαπιλίμ ἀπὸ τὴν Μασσαλία, τὴν ἀπόβασή τους, πάντα λαθραία, στὴ γῆ τῆς Ἐπαγγελίας (εἶμαστε ἀκόμα στὴν ἐποχὴ τῆς ἀγγλικῆς Ἐντολῆς) καὶ τὴν πορεία τους, πάλι λαθραία, στὴν ἔρημο τῆς Παλαιστίνης ὡς τὴν ἐστὶν πού τόσο εἶχαν ὀνειρευθῆ. Ἄλλὰ τὴν τελευταία στιγμὴ μιὰ ἀραβικὴ συμμορία τοὺς ἐπιτίθεται αἰφνιδιαστικῶς καὶ τοὺς ἐξοντώνει πάνω στὴ γῆ τῆς πατρίδας πού μόλις εἶχαν ξαναβρῆ.

Τὸ κομμάτι αὐτὸ εἶναι τόσο συγκλονιστικὸ πού τὸ κοινὸ δλων τῶν κινηματογράφων ἀσφαλῶς θὰ ξαναφέρῃ στὴ μνήμη του τὴν τόσο πρόσφατη καὶ τραγικὴ σελίδα τῆς ἱστορίας μας, σὰν μιὰ ἀδιάσειστη μαρτυρία τῆς ἀδικίας πού ἔγινε εἰς βάρος ἐνὸς λαοῦ πού μόλις εἶχε ἀφίσει πίσω του τὰ συρματοπλέγματα τῶν στρατοπέδων συγκεντρώσεως.

Τὸ Ἴνστιτούτον Βάϊτμαν

Κατὰ τὴν πρώτη ἐπίσκεψή του στὸ Τελ Ἀβίβ, ὁ Πρόεδρος Βάϊτμαν εἶπε ὅτι τὸ Κράτος τοῦ Ἰσραήλ πρέπει νὰ κτισθῇ πάνω σὲ δύο βάσεις: τὴν παράδοση καὶ τὴν ἐπιστήμη, πού θὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ σταθεροποιήσῃ τὸ εἰρηνικὸ του μέλλον. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιστήμη ἔχει χαράξῃ ὁ ἴδιος, πολὺ πρὶν γίνῃ πρόεδρος τῆς Ἑβραϊκῆς Δημοκρατίας, ἕνα δρόμο τοῦ ὁποίου ἀκόμα δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ δῇ τὸ τέλος. Τὰ εἰρηνικὰ ὄπλα τοῦ Κράτους ἀκόμα δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ δῇ τὸ τέλος. Τὰ εἰρηνικὰ ὄπλα τοῦ Κράτους ἀκόμα δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ δῇ τὸ τέλος. Τὰ εἰρηνικὰ ὄπλα τοῦ Κράτους ἀκόμα δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ δῇ τὸ τέλος.

Κοντὰ ὑπάρχει τὸ Κέντρο Γεωργικῶν Ἐρευνῶν πού ἵδρυσεν ὁ Ἑβραϊκὸ Πρακτορεῖο τὸ 1929. Μέσα στὴ βαθειὰ σιωπὴ τῶν ἐργαστηρίων ἐτοιμάζεται τὸ λαμπρὸ μέλλον τῆς γεωργίας μας καὶ τῆς βιομηχανίας μας.

Τὸ Ἴνστιτούτον Βάϊτμαν μελετᾷ τώρα τὸν τρόπο νὰ βγάλῃ πρώτες ὕλες γιὰ τὴ βιομηχανία, ἀπὸ τὰ γεωργικὰ προϊόντα, καὶ τελευταίως ἔχει εἰδικευθῇ στὸ ρετινόλαδο. Τὰ πρώτα ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν τόσο λαμπρὰ πού νέες προοπτικὲς παρουσιάσθησαν γιὰ τοὺς δύο κλάδους τῆς οἰκονομίας μας: στὶς ἄγονες ἐκτάσεις τοῦ Νέγκεβ θὰ φυτευθοῦν μεγάλα δάση πού θὰ δώσουν δουλειὰ σὲ πολλοὺς ἐργάτες.

Ἄλλὰ πού καὶ πῶς θὰ χρησιμοποιηθῇ τὸ ρετινόλαδο;

Σ' αὐτὰ τὰ «σατανικά» ἐργαστήρια, ἀπὸ τὸ ρετινόλαδο βγάζουν μιὰ πρώτη ὕλη γιὰ τὴ βιομηχανία τῶν πλαστικῶν, πού παρουσιάζει πολλὰ πλεονεκτήματα. Ἀπὸ τὸ ρετινόλαδο θὰ βγάλουν ὑφάσματα γιὰ ὅλα τὰ γούστα, κάλτσες νάυλον, ἀπομονωτικὲς ὕλες καὶ ἕνα ὀρυκτέλαιο γι' αὐτοκίνητα.

Μὲ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ Νέγκεβ, νέοι ὀρίζοντες ἀνοίγονται γιὰ τὸν ἀγροτικὸ ἀποικισμό, καὶ στὸ πεδίο αὐτὸ ἐπίσης, τὸ Ἴνστιτούτον Βάϊτμαν προσφέρει μεγάλες ὑπηρεσίες. Μερικὰ μέρη τοῦ Νέγκεβ ἦσαν ἄγονα λόγῳ τοῦ μεγάλου ποσοστοῦ ἄλατος πού περιέχεται στὰ ὑπόγεια νερά. Μιὰ ἐφεύρεση τοῦ Ἴνστιτούτου θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ καθαρισθῇ τὸ νερὸ, καὶ ἔτσι ἑκατομμύρια «ντουνάμ» θὰ μπορέσουν νὰ καλλιεργηθοῦν ἀπὸ τοὺς νέους μετανάστες πού ζητᾶνε γῆ καὶ δουλειὰ.

Αὐτὸ τὸ ἔργο τοῦ Ἴνστιτούτου Βάϊτμαν ἀποτελεῖ μιὰ πραγματικὴ ἐπανάσταση γιὰ τὴ γεωργία, ἀπ' τὴν ὁποία μπορεῖ νὰ προσδοκῆσῃ κανεὶς μιὰ θαυμάσια ἐξέλιξη ὄχι μόνο γιὰ τὸ Ἰσραήλ ἀλλὰ γιὰ ὁλόκληρη τὴ Μέση Ἀνατολή.

Ἄν τὸ θελήσουν οἱ γείτονές μας, τὸ Ἰσραήλ δὲν θ' ἀρνηθῇ τὴ συνδρομὴ του γιὰ μιὰ νέα ἐποχὴ ἀμῆς καὶ εὐτυχίας.

Γιὰ ὅσους πρόκειται νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ Ἰσραήλ

Ἐπὶ τῇ βάσει ἐνὸς ἐγγράφου τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου τοῦ Κέρην Καγιέμεθ Λεϊσραέλ, στὴν Ἱερουσαλήμ, ἐπιθυμοῦμε νὰ φέρουμε εἰς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων τὰ ἑξῆς:

Μὲ τὴν ἵδρυση τοῦ Ἑβραϊκοῦ Κράτους, οἱ πόρτες τῆς Χώρας ἀνοίξαν ὄχι μόνο γιὰ τὸ κύμα τῶν μεταναστῶν, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἐπισκέπτες πού ἐπιθυμοῦν νὰ περάσουν ἕνα μικρὸ ἢ μεγάλο χρονικὸ διάστημα στὸ Ἑρετς - Ἰσραήλ. Εἴμαστε πραγματικὰ εὐτυχεῖς πού δίνεται ἐπὶ τέλους ἡ εὐκαιρία σὲ τόσα ἀδέλφια μας νὰ πραγματοποιήσουν τὸ ὄνειρο νὰ δοῦν μὲ τὰ μάτια τους, κι' ὄχι μὲ περιγραφὰς ἢ μὲ διαλέξεις, τὴ χώρα τῶν πατέρων τους.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεπτῶν εἶναι ἤδη σημαντικὸς κι' ἔχουμε κάθε λόγο νὰ πιστεύουμε ὅτι θ' αὐξήσῃ στὸ μέλλον.

Γιὰ νὰ προετοιμάσουμε αὐτοὺς τοὺς ἐπισκέπτες στὶς συνθηκὰς πού θὰ βροῦν στὸ Ἰσραήλ, θεωροῦμε σκόπιμο νὰ ὑπενθυμίσουμε ὅτι τὸ Ἰσραήλ βρίσκεται ἀκόμα σὲ κατάσταση πολέμου κι' ὅτι ἐπὶ πλεόν καταβάλλει μιὰ μεγάλη προσπάθεια γιὰ νὰ δεχθῇ κάθε μῆνα δεκάδες χιλιάδων μεταναστῶν. Οἱ συνθηκὰς πού ἐπικρατοῦν στὸ Ἰσραήλ μπορεῖ νὰ φανοῦν δύσκολες σ' ὅσους πάνε ἐκεῖ, χωρὶς νᾶχουν πληροφορηθῇ ἀντικειμενικὰ γιὰ τὴν κατάσταση.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ξέρουν ὅτι τὸ κόστος τῆς ζωῆς αὐξήθηκε κι' εἶναι μάλιστα μεγαλύτερο ἀπ' ὅτι εἶναι στὶς περισσότερες ἄλλες χώρες. Ἐξ ἄλλου, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς μακροῦς πολεμικῆς περιόδου, οἱ δυνατότητες ἐγκαταστάσεως στὰ ξενοδοχεῖα εἶναι περιορισμένες. Σήμερα εἶναι ἤδη δύσκολο νὰ κρατήσῃ κανεὶς μιὰ θέση στὰ καλλίτερα ξενοδοχεῖα. Πρέπει ἐπίσης νὰ ξέρουν ὅτι ὑπάρχει κάποια ἔλλειψη συγκοινωνιακῶν μέσων κι' ὅτι τὰ ναῦλα εἶναι πολὺ ἀκριβὰ. Ὅπως εἶναι εὐνόητο, ὁ στρατὸς ἔχει τὴν προτεραιότητα ὅσον ἀφορᾷ μεταφορικὰ μέσα καὶ βενζίνη.

Ὅσοι πρόκειται δηλαδὴ νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ Ἰσραήλ, πρέπει νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψη ὅτι ἀπὸ τὴν ἀποψη τῶν βιωτικῶν συνθηκῶν, ἡ χώρα εἶναι ἀκόμα σὲ κατάσταση πολέμου.

Γι' αὐτὸ θεωροῦμε σκόπιμο νὰ τοὺς πληροφορήσουμε, γιὰ νὰ μὴ δοκιμάσουν καμμιά ἀπογοήτευση ὅταν θ' ἀντικρύσουν τὴν πραγματικότητα. Ἡ Κι βέρνησις προσπαθεῖ νὰ βελτιώσῃ τὴν κατάσταση μὲ τὴν ἐκκένωση τῶν ξενοδοχείων πού εἶχαν ἐπιταχθεῖ ἀπ' τὶς ἀρχές. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ κόστος τῆς ζωῆς, δὲν μποροῦν νὰ ἐφαρμοσθοῦν μέτρα τόσο γρήγορα, ἀλλὰ καταβάλλεται προσπάθεια νὰ περιορισθοῦν οἱ ὑποχρεώσεις πού ἐπιβαρύνουν τὰ ξενοδοχεῖα καὶ τὰ ἐστιατόρια. Τὰ τουριστικὰ τμήματα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν Ἐθνικῶν Κεφαλαίων βελτιώνουν τὶς ὑπηρεσίες τους καὶ θὰ κάνουν ὅτι

είναι δυνατόν για να μπορέσει ο καθένας να δει τη Χώρα με κάθε άνεση.

Θεωρούμε περιττό να τονίσουμε ότι το Κέρεν Καγιέμεθ Λεϊσραέλ ενδιαφέρεται ιδιαιτέρως για την επίσκεψη των στελεχών και των συνεργατών του. "Αν ειδοποιηθεί έγκαιρως, ή 'Επιτροπή για την 'Ελλάδα δεν θα παραλείψει να ειδοποιηθεί με τη σειρά της το Κέντρο, από το οποίο θα έχουν ιδιαίτερες διευκολύνσεις.

'Επιθυμούμε όμως να διευκρινίσουμε, προς άποφυγή παρεξηγήσεων, ότι το Κέρεν Καγιέμεθ Λεϊσραέλ δεν θα μπορέσει, σε καμιά περίπτωση και για κανένα λόγο, ν' αναλάβει τη στέγασή τους. Τα ξενοδοχεία του Τέλ - 'Αβίβ δεν δέχονται να κρατήσουν δωμάτια και δίνουν την προτίμηση σ' όσους βρίσκονται ήδη εκεί. 'Η δήλωση αυτή επιβάλλεται από την πρόσφατη πείρα που υπήρξε πολύ δυσάρεστη, γιατί μερικοί επισκέπτες, για τους οποίους το Κεντρικό Γραφείο είχε κρατήσει δωμάτια, έφθασαν καθυστερημένοι ή δεν έφθασαν καθόλου.

Προς διευκόλυνση των ενδιαφερομένων, δίνουμε εδώ τη διεύθυνση των γραφείων του Κέρεν Καγιέμεθ Λεϊσραέλ, στα όποια υπάρχει ένας υπάλληλος που διορίστηκε ειδικώς για την εξυπηρέτηση των περιηγητών.

Στην 'Ιερουσαλήμ: Κεντρικό Γραφείο (Μέγαρο του 'Εβραϊκού Πρακτορείου), τηλέφωνο: 4663.

Στο Τέλ - 'Αβίβ: 'Οδός Σαπήρα 11, γωνία με την οδό Ντιτζενγκόφ, κοντά στην οδό Κίγκ - Τζόρτζ, τηλέφωνο: 4483.

Στη Χάϊφα: Μπέντ 'Ακρανόντ, οδός Χέρτσλ, τηλέφωνο: 2892.

ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΤΟΥ ΚΕΡΕΝ ΚΑΓΙΕΜΕΘ
ΛΕΪΣΡΑΕΛ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μηνιαία Πολιτική 'Ανασκόπηση

'Απρίλιος 1949

'Ός σημαντικώτερο γεγονός του περασμένου μήνα προβάλλει, για την παγκόσμια κοινή γνώμη που παρακολουθεί με αγωνία τις συνεχείς εναλλαγές του φάσματος του πολέμου και της έλπίδας της ειρήνης, ή συμφωνία άνακωχής μεταξύ 'Ισραήλ και 'Υπεριορδανίας. Και άποτελεί άναμφισβήτητη, ή συμφωνία αυτή, «ένα βήμα προς την ειρήνη» — όπως είπε ο πρωθυπουργός Μπέν Γκουριόν στην Κνέσσετ όπου συνήντησε την ένωμένη αντίδραση του Μαπάμ και του Χερουτ — βήμα που επιτρέπει στο 'Ισραήλ να συντομεύσει σημαντικά το πολεμικό περίμετρο που το περιστοιχίζει.

Κανείς όμως δεν μπορεί να πη με βεβαιότητα αν και πότε θα υπογραφη μία πορόμοια συμφωνία με τη Συρία. 'Ο συνταγματάρχης Ζαΐμ δήλωσε ότι το συριακό πραξικόπημα δεν θα έχη καμιά δυσμενή επίδραση πάνω στον διακανονισμό του παλαιστινιακού ζητήματος, αλλά είναι δύσκολο να μη παρατηρήσει κανείς ότι ή θορυβώδης εμφάνισή του στην πολιτική σκηνή της χώρας του, έγινε άκριβως ή στιγμή που οι διαπραγματεύσεις άνακωχής έμπαιναν σ' ένα άποφασιστικό στάδιο. Μήπως αυτό σημαίνει ότι ο Χουανί Ζαΐμ θέλει να σβύσει μονομιάς τα άποτελέσματα της προπαρασκευαστικής περιόδου που με τόσους κόπους μάς ώδήγησε στην έναρξη των διαπραγματεύσεων; Μπορεί να είναι κι' αυτή μία έξήγηση της συριακής μεταβολής, αλλά δεν είναι ή μόνη που δόθηκε από τους πολιτικούς παρατηρητές. "Άλλοι είπαν ότι ο Ζαΐμ είναι ή έκφραση ενός ύπερεθνικισμού που άρνείται να θυσιάσει την έθνική άνεξαρτησία στο βωμό της οικονομικής άνορθώσεως, που άρνείται με άλλα λόγια να παραχωρήσει ώρισμένα προνόμια σχετικά με το πετρέλαιο σε μία άμερικανική εταιρία, αντίθετως με το παλιό καθεστώς που προτιμούσε πρώτα να σιάξει τα οικονομικά και μετά να φροντίσει για την πολιτική έλευθερία.

'Υπάρχει μία τρίτη και σοβαρώτερη έξήγηση, σύμφωνα με την οποία ή 'Αγγλία έτοιμάζεται να πραγματοποιήσει εκείνο που υπήρξε πάντοτε ένα παλιό της όνειρο: ή δημιουργία μιας μεγάλης Συρίας με τον 'Αμπντουλλά επί κεφαλής ή και ή σύσταση μιας συνο-

μοσπονδίας 'Ιράκ - Συρίας - 'Υπεριορδανίας - 'Αραβικής Παλαιστίνης με βασιλέα τον νεαρό Φαΐσόλ του 'Ιράκ υπό την άντιβασιλεία του 'Αμπντουλλά, προς έξουδετέρωση του νέου έβραϊκού παράγοντα.

Γεγονός είναι, πάντως, ότι είναι άκόμα πολύ ωρίς για να εξακριβωθούν οι πραγματικές αίτίες του συριακού πραξικοπήματος.

'Ανάμεσα στα έντυπια αυτά γεγονότα πέρασε κάπως άπαρατήρητη, ενώ έχει μεγάλη σημασία από πολιτική και διπλωματική άποψη, ή τουρκική άναγνώριση του Κράτους του 'Ισραήλ. Για να καταλάβουμε κολλίτερα ή σπουδαιότητα της τουρκικής άποφάσεως. άς έχουμε ύπ' όψι μας ότι ως την τελευταία στιγμή οι 'Αραβες ήλιπζαν ότι ή Τουρκία θα έτιθετο επί κεφαλής, ως μεγαλύτερη μουσουλμανική δύναμη, μιας πολιτικής, κι' ίσως και στρατιωτικής δράσεως, εναντίον του 'Ισραήλ. 'Ο Νουρί Πασά 'Αλ Σαΐντ έκανε τρία ταξίδια στην 'Αγκυρα για να προσεταιρισθί τους τούρκους πολιτικούς, αλλά το τουρκικό 'Επιτελείο είχε ήδη έκτιμήσει ή στρατιωτική σπουδαιότητα του νέου έβραϊκού παράγοντα στη Μέση 'Ανατολή, και ή Κυβέρνηση δεν μπόρεσε να μη λάβη ύπ' όψι της τα συμπεράσματα των έμπειρογνωμών της. Μάταια προσπάθησαν ο 'Αζάμ Πασάς κι' ο ίδιος ο Βασιλεύς Φαρούκ ν' αναβάλλουν την άναγνώριση. 'Η Τουρκία, με ή ρεαλιστική έκτιμηση των γεγονότων που ή διέκρινε πάντοτε, φαίνεται να έχει ήδη καθορίσει την πολιτική της στη Μέση 'Ανατολή.

Στον τομέα του Ο.Η.Ε. βρίσκεται άκόμα σ' έκκρεμότητα ή αίτησις εισδοχής του 'Ισραήλ. Οι προβλέψεις είναι δύσκολες, γιατί θα παίξουν ρόλο πολλοί άστάθμητοι παράγοντες που ξεφεύγουν από μια προκαταβολική έξέταση. "Ίσως θα προσφέρη στοιχεία που θα επιτρέψουν σε πολλά κράτη να ξεκαθαρίσουν ή θέση τους, ή συνδίσκεψη ειρήνης της Λωζάνης.

Τέλος, πρέπει να σημειωθί με ιδιαίτερη ίκανοποίηση ή σταθερά βελτίωση των έλληνοϊσραηλιανών σχέσεων, που πιθανόν να εκδηλωθί έμπράκτως σ' ένα προσεχές μέλλον.

Ε.Κ.Φ.

Γράμματα στον Διευθυντή

«Η «Γκεουλά» εγκαινιάζει από το τεύχος αυτό μια στενότερη συνεργασία με τους αναγνώστες της, με το σκοπό να βελτιούται συνεχώς η εμφάνιση και το περιεχόμενο του περιοδικού. Γι' αυτό δίπλα στα γράμματα, όπως αυτό που δημοσιεύουμε σήμερα, που θα μας φέρουν την ενθάρρυνση και την συμπάθεια των φίλων μας, θα δημοσιεύουμε κι' εκείνα που θα εμπνέονται από μια καλόπιστη διάθεση κριτικής.»

Κύριε Διευθυντά,

Η έκδοσις του περιοδικού «Γκεουλά» άναμφισβητήτως πληροί μίαν αίσθητην έλλειψιν και ικανοποιεί την επιθυμίαν των εν Ελλάδι Ισραηλιτών να παρακολουθούν και από τής πλευράς της δράσεως σοβαρών Όργανώσεων του Παγκοσμίου Έβραϊσμού τα άφορώντα τώ Έρετες Ισραήλ μεγάλα και ζωτικά ζητήματα. Ήδη, διά του πρώτου τεύχους του περιοδικού τούτου, οι περισσότεροι Ισραηλίται κατετοπίσθημεν πληρέστερον επί των επιδιωκομένων σκοπών του Κέρεν Καγιέμεθ και νομίζω ότι ή σκέψις να φέρετε εις γνώσιν μας τας αντιλήψεις του κ. Βάιτς περί της ανάγκης υπάροξως και έντατικώτερας δράσεως της τόσον άποτελεσματικώς εργασθείσης μεγάλης αυτής Πανεβραϊκής Όργανώσεως, υπήρξε λίαν επιτυχής.

Πρέπει να υπάρχη ή βεβαιότης ότι, από όλους τους εν Ελλάδι Ισραηλίτας, θα κατανοηθή και έκτιμηθή δεόντως ή

ισρότης του επιδιωκομένου σκοπού και τώ περιοδικόν «Γκεουλά» θα καταστή τώ προσφιλές μέσον διά του οποίου θα λαμβάνωμεν γνώσιν της σημαντικής συμβολής του Κέρεν Καγιέμεθ Λείσραελ εις τας προσπάθειάς του Κέντρου διά να καταστή τώ Κράτος του Ισραήλ παράγων ευημερίας και ευδαιμονίας διά τόν Λαόν του και υπόδειγμα έργων, προόδου και πολιτισμού διά πολλούς άλλους Λαούς του κόσμου.

Παρακαλώ να δεχθήτε τας συγχαρητήριά μου και τας ευχάς μου διά την εκπλήρωσιν των ευγενών φιλοδοξιών σας. Διατηρώ την πεποίθησιν ότι τώ «Γκεουλά» θα περιβληθή με στοργήν και θα άναγνωσθή με ένδιαφέρον από πάντα Έλληνα Ισραηλίτην.

Αθήναι 6-4-49

Με πολλήν έκτίμησιν

ΣΑΜΟΥΗΛ ΚΟΕΝ

Πρόεδρος Κοιν. Συνελευσ. Ισρ. Κοιν. Αθηνών

Ειδήσεις του Κέρεν Καγιέμεθ

* Ο Όργανισμός για την Ανάπτυξη της Ιερουσαλήμ, στη δημιουργία και τη χρηματοδότηση του οποίου τώ Κέρεν Καγιέμεθ Λείσραελ έπαιξε πρωτεύοντα ρόλο, έχει προχωρήσει πολύ στον καταρτισμό μεγάλων σχεδίων για την ανάπτυξη της πόλεως. Ο Όργανισμός προτίθεται να υποστηρίξη τη δημιουργία νέων βιομηχανιών στην Ιερουσαλήμ και να ένθαρρύνη την επένδυση ιδιωτικών κεφαλαίων. Τα σχέδια προβλέπουν τή βιομηχανική ανάπτυξη μιάς μεγάλης περιοχής κοντά στο σημερινό έμπορικό κέντρο της πόλεως, που θ' άγορασθή από τώ Κέρεν Καγιέμεθ. Στην περιοχή αυτή πρόκειται να αναγερωθούν δύο μεγάλα κτίρια προορισμένα για ιδιωτικές επιχειρήσεις που διαφορετικά δέν θα ήσαν σε θέση να βρούν γραφεία, ένώ έτσι θα μπόρουν να χρησιμοποιήσουν παραγωγικά όλο τώ κεφάλαιό τους. Ταυτοχρόνως προβλέπεται ή άνέγερση ενός συγκροτήματος άποθηκών έφοδιασμένων με

μηχανήματα ψύξεως και μιάς αγοράς για την χονδρική πώληση τροφίμων και λαχανικών. Στην άνέγερση της αγοράς θά συμμετάσχουν και ο Δήμος, ή εταιρία «Τνουβά» και άλλα οικονομικά συγκροτήματα.

Ένα άλλο σημαντικό σχέδιο που άποσχολεϊ αυτή τή στιγμή τόν Όργανισμό Ανάπτξεως, άφορά την ίδρυση μιάς εταιρίας για την ανάπτυξη του τουρισμού, καλλιτεχνικές έκθέσεις και τή σύγκλιση διεθνών συνεδρίων. Τώ Έβραϊκό Πρακτορείον και τώ Κέρεν Καγιέμεθ Λείσραελ πρόκειται να συμμετάσχουν στην εταιρία αυτή. Ένα μεγάλο κτίριο για διεθνή συνέδρια πρόκειται ν' άνεγερθή. Αυτό τώ κτίριο θά χρησιμεύση ίσως στο μέλλον για τας σιωνιστικά συνέδρια.

* Σύμφωνα με μιά έκθεση της ειδικής Έπιτροπής που τώ Υπουργείο Γεωργίας, τώ Κέρεν Καγιέμεθ και ή Ένωση Καλλιεργητών συνέστησαν, άπωροφόρα δένδρα μπόρουν ν' άνεπτυχθούν

στη Νέγκεβ και θά έπρεπε να φυτευθούν σε μεγάλη κλίμακα έφέτος. Η Έπιτροπή που έχει έπισκεφθή 13 άποιμας τώ Νέγκεβ άπέτισε φόρο τιμής την πειραματική εργασία του Κέρεν Καγιέμεθ και του τμήματος Άποικισμού του Έβραϊκού Πρακτορείου, που απέδειξε ότι τας σταφύλια, οι έληές και τας δαμάσκηνα μπόρουν να καλλιεργηθούν έπιτυχώς στο Νέγκεβ με πολύ λίγο νερό.

* Πολύ πριν άπ' τόν πόλεμο τώ Κέρεν Καγιέμεθ είχε άσχοληθή μαζί με άλλες κρατικές και παρακρατικές οργανώσεις, με τας σχέδια για τή δημιουργία μιάς έβραϊκής πόλεως στο Νέγκεβ. Οι μελέτες είχαν προχωρήσει πολύ, όταν έξερράχη ο πόλεμος που σταμάτησε την προεργασία.

Είχε ήδη έτοιμασθή τώ σχέδιο πόλεως, είχε μελετηθή ή παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και νερού και τόσο οι βιομήχανοι όσο και οι έργατικοί συνεταιρισμοί έτοιμαζόντουσαν να ιδρύσουν εργοστάσια μεταξύ των οποίων ένα ύφαντουργείο, ένα έργοστάσιο κατεργασίας άδαμάντων και ένα μηχανουργείο.

Τώ σχέδιο για την πόλη στο Νέγκεβ άνεβλήθη αλλά δέν έγκατελήφθη, και τας γεγονότα του ξαναδίνευν τώρα δλη την έπικαιρότητα του. Λεπτομέρειες δέν μπόρουν ν' άνακοινωθούν. Κατά πόσον έπήλθαν μεταβολές στο άρχικό σχέδιο όσον άφορά την τοποθεσία και άλλες λεπτομέρειες, δέν είναι άκόμα γνωστό ή άποτελεί στρατιωτικό μυστικό. Αλλά μιά πόλη στο Νέγκεβ θά ιδρυθή όπωσδήποτε, Μιά άρχή έγινε ήδη, Περισσότερες από 200 οικογένειες θά έγκατασταθούν προσεχώς στην Μπερσέμπα και θά είναι οι πρώτοι εργάτες και βιοτέχνες στο Νέγκεβ. Έως ότου ιδρυθή ή νέα πόλη, θά χρησιμοποιηθούν στις βοηθητικές ύπηρεσίες του στρατού και για την βελτίωση της Ιδρεύσεως της Μπερσέμπα.

***

* Η άπεργία των δημοσίων υπαλλήλων έμπόδισε την έπαφή μας με την Έπαρχία τόν περασμένο μήνα.

* Μάθαμε όμως ότι, χάρις στον έκλεκτό συνεργάτη μας κ. Ίνο Τιάνο, ή

Διευθυντής - Υπεύθυνος :

ΕΡΡΙΚΟΣ Κ. ΦΟΡΤΗΣ Κατοικία : Πατησίων 160 β - Αθήναι.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου :

ΒΙΚΤΩΡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Κατοικία : Προύσης 21 - Περιστέρι.

«Γκεουλά» έσημείωσε μεγάλη έπιτυχία στη Θεσσαλονίκη.

* Συγκινητική ή έπιστολή που λάβαμε άπο τόν κ. Ταμπόχ άπό την Κατερίνη. Μάς ζητάει να τόν γρόψουμε συνδρομητή και προσθέτει : «Είμαι κι' έγώ σιωνιστής κι' άς είμαι 65 έτών». Του στείλαμε άμέσως τώ πρώτο τεύχος της «Γκεουλά».

* Την Κυριακή, 24 Άπριλίου, έγιναν στο παιδικό Κέντρον δύο προβολές των «ζουρνάλ» άπ' τώ Ισραήλ. μιά για τας παιδιό και μιά για τας μέλη της Σιωνιστικής Όργανώσεως Νεολαίας, που υπό την αιγίδα της Σιωνιστικής Όμοσπονδίας και του Κέρεν Καγιέμεθ, άρχισε πάλι τή δράση της με νέα στελέχη και νέο πρόγραμμα.

* Σύμφωνα με μιά έγκύκλιο του Κεντρικού Γραφείου της Ιερουσαλήμ, σ' όλο τόν κόσμο οργανώνεται τώρα «ή έβδομάδα του Κέρεν Καγιέμεθ». Η Έπιτροπή για την Ελλάδα μελετά τή δυνατότητα και τόν τρόπο της διοργανώσεως μιάς τέτοιας έβδομάδας και στη χώρα μας.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΦΩΤΟ-ΣΛΑΦΜΑΝ

ΤΣΩΡΤΣΙΛ 5

ΤΗΛΕΦ. 24.779

ΑΘΗΝΑΙ

Φωτογράφεις και έκτέλεισις με τώ πλέον μοντέρνον και καλλιτεχνικόν σύστημα

ΤΥΠΟΣ: Π. Α. ΔΙΑΛΗΣΜΑ

**"KOSMOS,,
TRAVEL AGENCY**

1 MITROPOLEOS ST.,

GENERAL AGENTS FOR GREECE :

**CZECHOSLOVAK
AIRLINES**

TEL. 20873-31085

Regular Services
to Palestine twice a week

"ΑΤΘΙΣ,,

ΜΟΔΑ - ΤΕΧΝΗ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ 30 - ΤΗΛ. 34-462

Κουμπιά - Πλισέδες - Κοσμήμα-
τα - Γιακαδάκια - Ζαμπό - Κεντή-
ματα - Άξουρ - Ζώναι - Άγγρά-
φες - Νερβούρ κ.λ.π.

"Ετοιμα και επί παραγγελία

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ

Συνεχώς

Νέα και Μοντέρνα Σχέδια

ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΔΑΥΙΔ Β. ΑΜΑΡΙΛΙΟ

ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ

ΞΗΡΑΣ - ΘΑΛΑΣΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΕΡΟΣ (ΤΑΕ)

Δι' ὄλην τὴν Ἑλλάδα
καὶ διὰ τὸ Ἐξωτερικόν

ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΜΟΙ
ΠΑΡΑΛΑΒΑΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

Z. I. ΝΤΕΜΑΓΙ

ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΟΣ

Ἀκτινοσκοπήσεις, Ακτινογραφίαι
Διαθερμίαι ὑπερβραχέων κυμάτων
Ἐπιπερὶ ὠδοὺς ἀκτίνε., ἠλεκτροθεραπεία

ΟΔΟΣ ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΥ 15

ΤΗΛ. 51-314

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΑΞΙΔΙΑ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ

Πρακτορεῖον **"ΑΤΛΑΝΤΙΣ,,**

ΕΠΙΣΗΜΩΣ ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΜΕΝΟΝ

Τηλ. Διεύθυνσις: **"ΑΤΛΑΝΤΙΣΚΟ,,**

Κεντρικὰ Γραφεῖα

Ἀθήναι: Γλῶσσῶνος 2 - Τηλ. 30.179

Ἐπιπρακτορεῖα:

Εἰς ὅλας τὰς πόλεις

τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ

Εἰσιτήρια: Σιδηροδρομικὰ Ἀεροπορικὰ

Ἀεροπορικὰ

Ἐσωτερικοῦ - Ἐξωτερικοῦ, δι' ὄλων

τῶν Ἐταιριῶν

Διευκολύνσεις ἐκδόσεως Διαβατηρίων

Ταχίστη ἐξυπηρέτησις

Τακτικαὶ ἀναχωρήσεις δι' Ἀμερικὴν

- Αὐστράλιαν - Καναδῶν - Βενεζουέ-

λαν - Βραζιλίαν καὶ ὅλον τὸν Κόσμον.

COBETA

COMPAGNIE BELGE DE TRANSPORTS AERIENS

ΒΕΛΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Γενικοὶ Ἀντιπρόσωποι:

ΑΛΛΑΛΟΥΦ & ΣΙΑ

Πραξιτέλους 33 - ΑΘΗΝΑΙ

Τηλέφ. Γραφείων Πόλεως 27-784

Ἀεροδρομ. 99-246

Τακτικαὶ ἀεροπορικαὶ ἀναχωρήσεις

ἐξ ΑΘΗΝΩΝ διὰ ΧΑΪ-ΦΑΝ καὶ

ΡΩΜΗΝ, ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ, ΒΡΥΞΕΛ-

ΛΑΣ δις τῆς ἑβδομάδος με ἀντα-

πόκριον δι' ὅλας τὰς Ἐρωπαϊ-

κὰς πρωτευούσας.

Εἰσιτήρια καὶ Πληροφορίαι

εἰς ὅλα τὰ Γραφεῖα Ταξιδίων.

Α.Ε.Ε.Α. ΣΑΠΟΡΤΑ

ΝΑΥΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ

Οἶκος ἰδρυθεὶς ἐν ἔτει 1890

ΕΔΡΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ: Μέγ. Γιαννου-

λάτου - Τ. Θ. 21 - Τηλ. 45.383

ΥΠΟΚ)ΜΑ ΕΝ ΘΕΣ)ΝΙΚΗ: Κομνη-

νῶν 12 - Τ. Θ. 82 - Τηλ. 32-23

Πράκτορες τῶν:

Kedem Palestine Line Ltd., Haifa.

Zim Palestine Navigation Co. Ltd., Haifa

Israel Shipowners Pool Ltd., Haifa.

Israel America Line Ltd., Haifa.